

Förebygga, förhindra och försvåra – den svenska strategin mot terrorism

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen lägger regeringens skrivelse 2014/15:146 Förebygga, förhindra och försvåra – den svenska strategin mot terrorism till handlingarna men att riksdagen samtidigt, med anledning av motionsyrkanden, gör två tillkännagivanden till regeringen om kriminalisering av s.k. terrorismresor och om internationellt samarbete. Vidare föreslår utskottet att riksdagen avslår övriga yrkanden i följdmotioner och i motioner från den allmänna motionstiden.

I skrivelsen redovisar regeringen en ny nationell strategi mot terrorism som ska vara utgångspunkten för Sveriges långsiktiga arbete på området, både nationellt och internationellt. Syftet är att skapa en tydlig struktur för det arbete som krävs för att motverka terroristbrottslighet. Den nu aktuella strategin ersätter den tidigare strategin från 2012.

I betänkandet finns 29 reservationer (S, M, SD, MP, C, V, L, KD) och 5 särskilda yttranden (SD, V, L).

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	4
Redogörelse för ärendet.....	9
Ärendet och dess beredning.....	9
Skrivelsens huvudsakliga innehåll.....	9
Utskottets överväganden.....	11
En ny strategi mot terrorism.....	11
Förebygga – motverka och minska avsikt att begå eller stödja terroristattentat.....	12
Förhindra – motverka och minska förmåga och möjlighet att begå terroristattentat.....	18
Försvara – skapa och upprätthålla skydd för individer och minska samhällets sårbarhet för terroristattentat.....	29
Hantera konsekvenserna av ett terroristattentat.....	34
Internationellt arbete på området Förebygga.....	37
Internationellt samarbete mot terrorism.....	40
Skrivelsen.....	44
Reservationer.....	45
1. Det förebyggande arbetet, punkt 1 (M, KD).....	45
2. Säkerhetspolisens förmåga, punkt 2 (M).....	45
3. Arbetet för att motverka radikaliseri ng, punkt 3 (M, C, KD).....	46
4. Propaganda för terrorism, punkt 4 (SD).....	47
5. Kriminalisering av terrorismresor, punkt 5 (S, MP, V).....	47
6. Skärpta straff för terroristbrott, punkt 6 (SD).....	48
7. Skärpta straff för terroristbrott, punkt 6 (L).....	49
8. Utvidgning av terroristbrottslagen, punkt 7 (L).....	49
9. Olovlig kårverksamhet, punkt 8 (L).....	50
10. Landsförräderi, punkt 9 (KD).....	50
11. Hemlig dataavläsning, punkt 10 (M, KD).....	51
12. Hemlig dataavläsning, punkt 10 (SD).....	51
13. Signalspaning, punkt 11 (M, KD).....	52
14. Signalspaning, punkt 11 (SD).....	53
15. Uppdrag till Ekobrottsmyndigheten och Skatteverket, punkt 12 (M).....	53
16. Internationella åklagarkammaren, punkt 13 (M, L).....	54
17. Myndigheters tillgång till varandras databaser, punkt 14 (SD).....	55
18. Åtgärder med pass för att hindra resande, punkt 15 (M, C, L, KD).....	55
19. Passhantering, punkt 16 (M).....	56
20. Passhantering, punkt 16 (SD).....	57
21. Förstärkt gränskontroll, punkt 17 (SD, KD).....	57
22. Medborgarskap, punkt 19 (SD).....	58
23. Uteslutningsföreläggande, punkt 20 (KD).....	58
24. Nationella insatsstyrkan, punkt 21 (M).....	59
25. Erfarenheter från Norge, punkt 22 (KD).....	59
26. Samarbete mellan Polismyndigheten och Försvarmakten, punkt 23 (M, KD).....	60
27. Samarbete mellan Polismyndigheten och Försvarmakten, punkt 23 (SD).....	60
28. Bistå den internationella alliansen mot Isil, punkt 24 (KD).....	61
29. Internationellt samarbete mot terrorism, punkt 25 (S, MP, V).....	62

Särskilda yttranden	63
1. Kriminalisering av terrorismresor, punkt 5 (SD)	63
2. Signalspaning, punkt 11 (L)	63
3. Internationellt samarbete mot terrorism, punkt 25 (SD)	63
4. Särskilt yttrande (SD)	64
5. Särskilt yttrande (V)	64
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	66
Skrivelsen	66
Följdmotionerna	66
Motioner från allmänna motionstiden 2015/16	68
<i>Bilaga 2</i>	
Försvarsutskottets yttrande	73
<i>Bilaga 3</i>	
Utrikesutskottets yttrande	82

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Det förebyggande arbetet**

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:249 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 1,

2015/16:255 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 2 och

2015/16:2715 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 2.

Reservation 1 (M, KD)

2. **Säkerhetspolisens förmåga**

Riksdagen avslår motion

2015/16:249 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 3.

Reservation 2 (M)

3. **Arbetet för att motverka radikaliserings**

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:255 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 1,

2015/16:2397 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 2,

2015/16:2715 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 1 och

2015/16:3072 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 15.

Reservation 3 (M, C, KD)

4. **Propaganda för terrorism**

Riksdagen avslår motion

2015/16:254 av Kent Ekeröth och Adam Marttinen (båda SD) yrkande 1.

Reservation 4 (SD)

5. **Kriminalisering av terrorismresor**

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om kriminalisering av terrorismresor och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna

2015/16:190 av Roger Haddad m.fl. (FP) yrkandena 1 och 3,

2015/16:254 av Kent Ekeröth och Adam Marttinen (båda SD) yrkande 2,

2015/16:1298 av Mikael Cederbratt och Annicka Engblom (båda M) yrkande 1,

2015/16:1979 av Per-Ingvar Johnsson och Eskil Erlandsson (båda C),

2015/16:2129 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 8,

2015/16:2397 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 1,

2015/16:2715 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 3,

2015/16:3031 av Staffan Danielsson (C) och

2015/16:3072 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 16.

*Reservation 5 (S, MP, V)***6. Skärpta straff för terroristbrott**

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:190 av Roger Haddad m.fl. (FP) yrkande 4 och

2015/16:254 av Kent Ekeröth och Adam Marttinen (båda SD) yrkande

3.

Reservation 6 (SD)

Reservation 7 (L)

7. Utvidgning av terroristbrottslagen

Riksdagen avslår motion

2015/16:190 av Roger Haddad m.fl. (FP) yrkande 5.

Reservation 8 (L)

8. Olovlig kårverksamhet

Riksdagen avslår motion

2015/16:190 av Roger Haddad m.fl. (FP) yrkande 6.

Reservation 9 (L)

9. Landsförräderi

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:255 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 3,

2015/16:1916 av Patrick Reslow (M),

2015/16:2639 av Robert Hannah och Birgitta Ohlsson (båda FP) och

2015/16:2715 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 4.

Reservation 10 (KD)

10. Hemlig dataavläsning

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:249 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 2 i denna del,

2015/16:254 av Kent Ekeröth och Adam Marttinen (båda SD) yrkande 6,

2015/16:255 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 6,

2015/16:2715 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 7 och

2015/16:3072 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 17.

Reservation 11 (M, KD)

Reservation 12 (SD)

11. Signalspaning

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:249 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 2 i denna del,

2015/16:254 av Kent Ekeröth och Adam Marttinen (båda SD) yrkande 7,

2015/16:255 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 5 och

2015/16:2715 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 6.

Reservation 13 (M, KD)

Reservation 14 (SD)

12. Uppdrag till Ekobrottsmyndigheten och Skatteverket

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:249 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 6 och

2015/16:3072 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 22.

Reservation 15 (M)

13. Internationella åklagarkammaren

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:249 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 7 och

2015/16:3072 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 18.

Reservation 16 (M, L)

14. Myndigheters tillgång till varandras databaser

Riksdagen avslår motion

2015/16:254 av Kent Ekeroth och Adam Marttinen (båda SD) yrkande 8.

Reservation 17 (SD)

15. Åtgärder med pass för att hindra resande

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:190 av Roger Haddad m.fl. (FP) yrkande 2,

2015/16:249 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 9 och

2015/16:1298 av Mikael Cederbratt och Annicka Engblom (båda M) yrkande 2.

Reservation 18 (M, C, L, KD)

16. Passhantering

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:249 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 8,

2015/16:2827 av Kent Ekeroth och Adam Marttinen (båda SD) yrkande 15,

2015/16:3072 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 21 och

2015/16:3241 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 6.

Reservation 19 (M)

Reservation 20 (SD)

17. Förstärkt gränskontroll

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:255 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 4 och

2015/16:2715 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 5.

Reservation 21 (SD, KD)

18. Ökad säkerhet i transportsystemet

Riksdagen avslår motion
2015/16:1325 av Sotiris Delis (M).

19. Medborgarskap

Riksdagen avslår motion
2015/16:254 av Kent Ekeroth och Adam Marttinen (båda SD) yrkandena
4 och 5.

Reservation 22 (SD)

20. Uteslutningsföreläggande

Riksdagen avslår motionerna
2015/16:255 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 7 och
2015/16:2715 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 8.

Reservation 23 (KD)

21. Nationella insatsstyrkan

Riksdagen avslår motionerna
2015/16:249 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 4 och
2015/16:3072 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 19.

Reservation 24 (M)

22. Erfarenheter från Norge

Riksdagen avslår motion
2015/16:2715 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 10.

Reservation 25 (KD)

23. Samarbete mellan Polismyndigheten och Försvarsmakten

Riksdagen avslår motionerna
2015/16:2715 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 11 och
2015/16:3125 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 12.

Reservation 26 (M, KD)

Reservation 27 (SD)

24. Bistå den internationella alliansen mot Isil

Riksdagen avslår motionerna
2015/16:255 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 8 och
2015/16:2715 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 9.

Reservation 28 (KD)

25. Internationellt samarbete mot terrorism

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om internationellt
samarbete mot terrorism och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna
2015/16:190 av Roger Haddad m.fl. (FP) yrkande 7,

2015/16:249 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 5 och
2015/16:3072 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 23 och
avslår motion
2015/16:3125 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 10 och 11.

Reservation 29 (S, MP, V)

26. Skrivelsen

Riksdagen lägger skrivelse 2014/15:146 till handlingarna.

Stockholm den 1 december 2015

På justitieutskottets vägnar

Beatrice Ask

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Beatrice Ask (M), Annika Hirvonen Falk (MP), Helene Petersson i Stockaryd (S), Elin Lundgren (S), Krister Hammarbergh (M), Arhe Hamednaca (S), Kent Ekeröth (SD), Anti Avsan (M), Johan Hedin (C), Anders Hansson (M), Petter Löberg (S), Adam Martinen (SD), Roger Haddad (L), Andreas Carlson (KD), Lawen Redar (S), Sanne Eriksson (S) och Torbjörn Björlund (V).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens skrivelse Förebygga, förhindra och försvåra – den svenska strategin mot terrorism (skr. 2014/15:146). Regeringen vill med denna strategi skapa en plattform för Sveriges långsiktiga arbete mot terrorism. Skrivelsen ersätter den tidigare strategin som regeringen presenterade 2012 i skrivelsen Ansvar och engagemang – en nationell strategi mot terrorism (skr. 2011/12:73, bet. 2011/12:JuU21, rskr. 2011/12:200).

I detta betänkande behandlar utskottet även fyra följdmotioner till skrivelsen och ett antal motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2015. Förslagen i motionerna återges i bilaga 1.

Utskottet har gett konstitutionsutskottet, försvarsutskottet och utrikesutskottet tillfälle att yttra sig. Försvarsutskottet har lämnat ett yttrande över de motionsyrkanden som rör utskottets beredningsområde, dvs. signalspaning, myndighetssamverkan och militära insatser (2015/16:FöU1y). Försvarsutskottets yttrande finns i bilaga 2. Utrikesutskottet har lämnat ett yttrande över skrivelsen i de delar som berör utskottets beredningsområde samt över vissa motionsyrkanden. Utrikesutskottets yttrande finns i bilaga 3. Konstitutionsutskottet har beslutat att inte yttra sig.

Inrikesminister Anders Ygeman informerade vid ett sammanträde med utskottet den 17 november 2015 muntligen om regeringens arbete mot terrorism.

Under ärendets beredning har Folkpartiet liberalerna (FP) bytt namn till Liberalerna (L).

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

Regeringen har tagit fram en nationell strategi mot terrorism som ska vara utgångspunkten för Sveriges långsiktiga arbete på detta område, både nationellt och internationellt.

Regeringen delar i skrivelsen in arbetet mot terrorism i tre områden – Förebygga, Förhindra och Försvåra. Ett särskilt fokus ligger enligt regeringen på området Förebygga. Åtgärderna på detta område syftar till att motverka radikaliserings- och rekryteringsprocesser till extremist- och terroristgrupper och att påverka individers avsikt att begå eller stödja terroristbrottslighet. På så sätt kan man enligt regeringen minska basen för rekrytering till terrorism. Området Förhindra handlar om att motverka och minska förmåga och möjlighet att begå terroristattentat medan Försvåra handlar om att skapa och upprätthålla skydd för individer och minska samhällets sårbarhet för terroristattentat. Om ett terroristattentat ändå genomförs måste samhället också kunna hantera konsekvenserna av det.

En viktig utgångspunkt för regeringen är att grundläggande fri- och rättigheter och rättsstatens principer ska säkerställas vid alla insatser för att bekämpa terrorism.

Utskottets överväganden

En ny strategi mot terrorism

Behovet av en ny strategi

Vårt samhälle ska enligt regeringen präglas av öppenhet och respekt för mänskliga rättigheter och för demokratins grundläggande värden. Människor ska exempelvis tryggt kunna röra sig fritt, delta i sammankomster, uttrycka sina åsikter och bära religiösa symboler utan rädsla för att utsättas för hot eller våld. Terrorism hotar enligt regeringen dessa grundläggande värden och vi måste därför fortsätta att bekämpa den.

Att det fortsätter att begås terroristattentat i världen visar enligt regeringen att vi behöver göra mer, vilket ställer nya krav på arbetet med att bekämpa terrorism. Myndigheter som länge arbetat för att motverka terrorism måste enligt regeringen bli ännu mer effektiva i sitt arbete. Även myndigheter och andra aktörer som inte tidigare har deltagit i arbetet med terrorismbekämpning har engagerat sig och ännu fler måste göra det, såväl nationellt som internationellt. När många aktörer som arbetar på olika sätt och i olika sammansättningar involveras i arbetet blir samverkan än viktigare. Samtidigt måste uppdrag och ansvarsförhållanden vara tydliga. Det krävs också enligt regeringen att insatser för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism och insatser för att förebygga terrorism hålls samman.

Regeringen vill med sin strategi skapa en plattform för Sveriges långsiktiga arbete mot terrorism. Det ska enligt regeringen finnas en tydlig och långsiktig grund för arbetet, samtidigt som det ska finnas en flexibilitet för att möta en förändrad hotbild. Strategin ersätter den tidigare strategin i skrivelsen Ansvar och engagemang – en nationell strategi mot terrorism (skr. 2011/12:73, bet. 2011/12:JuU21, rskr. 2011/12:200).

Grundläggande förutsättningar för terrorismbekämpning

Regeringen anför i skrivelsen att en grundläggande förutsättning för all terrorismbekämpning är att mänskliga rättigheter och rättsstatens principer respekteras. Det gäller även skyddet för den personliga integriteten. Dessa principer genomsyrar enligt regeringen allt dess arbete mot terrorism såväl nationellt som internationellt. Terrorism får endast bekämpas med medel som hör hemma i ett öppet, demokratiskt och rättssäkert samhälle. Varje åtgärd ska stå i proportion till syftet med åtgärden, både när det handlar om ny generell reglering och tillämpningen av regleringen vid en specifik insats. Bekämpningen av terroristbrottslighet innebär därför ibland svåra avvägningar mellan olika intressen och målsättningar. Fri- och rättigheter får endast begränsas för

att tillgodose ändamål som är godtagbara i ett demokratiskt samhälle och enbart med sådana åtgärder som är nödvändiga, ändamålsenliga och proportionerliga.

I skrivelsen redovisas hur regeringen anser att arbetet mot terrorism ska bedrivas. Det framgår vilka mål regeringen har för arbetet och hur detta bör bedrivas för att målen ska nås. Skrivelsen kommer enligt regeringen att kompletteras med uppdrag och andra styrande åtgärder till myndigheter så att ambitionerna i skrivelsen blir en tydlig del av deras verksamhet. Regeringen anför att den kommer att följa upp vad myndigheterna gör för att arbetet ska kunna anpassas till de behov som identifieras. Regeringen ska också verka för att myndigheterna har de verktyg de behöver för att kunna utföra sina respektive uppdrag och samverka med andra berörda myndigheter eller aktörer.

Förebygga – motverka och minska avsikt att begå eller stödja terroristattentat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden i frågor om framtagande av en konkret handlingsplan för det förebyggande arbetet mot radikaliserings och terrorism, Säkerhetspolisens förmåga att möta det ökande hotet i fråga om radikaliserings och återvändare, stärkande av det lokala förebyggande arbetet mot rekrytering och radikaliserings, tillvaratagande av den nationella samordnarens arbete och förbud mot propaganda för terrorism.

Jämför reservationerna 1 (M, KD), 2 (M), 3 (M, C, KD) och 4 (SD).

Motionerna

I kommittémotion 2015/16:249 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 1 begärs att regeringen ska ta fram en konkret handlingsplan för det förebyggande arbetet mot radikaliserings och terrorism. Det förebyggande arbetet bör enligt motionärerna konkretiseras genom att olika typer av insatser identifieras och att det utarbetas en handlingsplan för hur det förebyggande arbetet ska bedrivas där det också framgår vem som har ansvar för vad.

I kommittémotion 2015/16:255 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 2 och i kommittémotion 2015/16:2715 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 2 begärs att den nationella samordnarens arbete ska tas till vara och att det förebyggande arbetet i kommunerna ska utvecklas.

I kommittémotion 2015/16:249 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 3 betonas vikten av att Säkerhetspolisen stärker sin förmåga för att möta det ökande hotet främst när det gäller radikaliserings och återvändare.

I kommittémotion 2015/16:255 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 1 och i kommittémotion 2015/16:2715 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 1 begärs att det lokala förebyggande arbetet mot rekrytering och radikaliseringska stärkas. Det krävs enligt motionärerna ett mer offensivt arbete i kommunerna för att förebygga att människor ansluter sig till terrorceller eller blir Isil-krigare. Ett liknande yrkande om åtgärder för att motverka radikaliserings finns i kommittémotion 2015/16:2397 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 2. I partimotion 2015/16:3072 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 15 betonas vikten av insatser för ökad kunskap och ett strukturerat förebyggande arbete mot radikaliserings och terrorism.

I kommittémotion 2015/16:254 av Kent Ekeröth och Adam Martinen (båda SD) yrkande 1 begärs ett förbud mot propagandas för terrorism. Enligt motionärerna sprids i dag propagandas för terrorism i sociala medier, religiösa församlingar och många andra sammanhang.

Skrivelsen

Regeringen anför i skrivelsen att en nationell samordnare för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism (Ju 2014:18) tillsattes i juni 2014. Den nationella samordnaren ska förbättra samverkan mellan myndigheter, kommuner och organisationer på nationell, regional och lokal nivå. Samordnaren ska även verka för att kunskapen om våldsbejakande extremism ökar och att förebyggande metoder utvecklas. Regeringen beslutade i mars 2015 om tilläggsdirektiv till samordnaren för att ytterligare stärka och utveckla det förebyggande arbetet. I uppdraget ingår nu också att uppmuntra till insatser för individer som vill lämna våldsbejakande extremistiska rörelser, att ta fram och initiera genomförandet av en sammanhållen strategi för arbetet med att värna demokratin mot våldsbejakande extremism och att inrätta ett nätverk av experter. Vidare ingår att förbättra det lokala arbetet med stöd till anhöriga. Den 13 augusti 2015 beslutade regeringen om ytterligare ett tilläggsdirektiv till samordnaren i syfte att initiera en pilotverksamhet med en nationell stödtelefon dit bl.a. anhöriga, kommuner och organisationer kan vända sig för att få information, råd och stöd i frågor om våldsbejakande extremism. Uppdraget som helhet ska redovisas i juni 2016.

I skrivelsen anger regeringen att den ska verka för att den kunskap, de förslag och den strategi som den nationella samordnaren har fått i uppdrag att ta fram tas till vara.

Regeringen avser även att utveckla det lokala brottsförebyggande arbetet, bl.a. genom att förstärka den nationella samordningen på området. Brottsförebyggande rådet kommer att få i uppdrag att analysera inom vilka områden det finns behov av ett förstärkt stöd och att ge förslag till hur en nationell stöd- och samordningsfunktion kan konstrueras vid myndigheten. De strukturer som redan finns på plats för det brottsförebyggande arbetet ska utvecklas och det problemorienterade arbetssättet förstärkas. Dessa satsningar kommer att bidra till att förebygga terroristbrottslighet.

Regeringen beslutade den 13 augusti 2015 skrivelsen Åtgärder för att göra samhället mer motståndskraftigt mot våldsbejakande extremism (skr. 2014/15:144). Skrivelsen innehåller de 21 åtgärder som regeringen har vidtagit i syfte att förstärka det förebyggande arbetet. Syftet med skrivelsen är att ge en samlad beskrivning av de åtgärder som pågår, att tydliggöra ansvarsområden, samverkan och målgrupper och att utveckla myndigheternas beredskap under den tid den nationella samordnarens uppdrag pågår. Målsättningen med åtgärderna är att göra samhället mer motståndskraftigt mot våldsbejakande extremism. Åtgärderna syftar därför till att kunskapen om våldsbejakande extremism ska öka och att förebyggande insatser och metoder ska utvecklas. Avsikten är att myndigheter, kommuner och det civila samhällets organisationer inklusive trossamfund genom dessa åtgärder ska kunna bidra till att värna demokratin mot våldsbejakande extremism på ett mer samordnat och effektivt sätt. Det kan nämnas att skrivelsen bereds av konstitutionsutskottet och att justitieutskottet lämnat ett yttrande till konstitutionsutskottet (se yttr. 2015/16:JuU2y).

Något som enligt regeringen kräver särskild uppmärksamhet är extremist- och terroristgruppers användning av internet och sociala medier för spridande av propaganda och annat material som glorifierar och uppmanar till våld, våldsbejakande ideologier och terrorism. Detta leder till att grupperna stärks och att fler personer radikaliseras och rekryteras. Den svenska grundlagen ger ett starkt skydd för yttrandefriheten. De demokratistärkande möjligheter som internet ger måste också värnas. Sverige måste vara rustat för att bemöta propaganda och antidemokratiska budskap även när de sprids på internet eller i sociala medier. Regeringen anser att det bästa sättet att bemöta propaganda för våldsbejakande extremism och terrorism är med kunskap. Statens medieråd har tidigare på uppdrag av regeringen tagit fram ett digitalt utbildningsmaterial i syfte att öka barns och ungas medie- och informationskunnighet och därigenom stärka deras förmåga att ifrågasätta antidemokratiska och våldsbejakande budskap på internet och i sociala medier som uppmanar till hot och våld för en ideologisk sak.

Statens medieråd har nyligen fått i uppdrag att utveckla kampanjen No Hate Speech Movement till att också omfatta insatser för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism genom att stärka barns och ungdomars medie- och informationskunnighet. Kampanjen ska särskilt inriktas mot att stärka barns och ungas förmåga att använda sin yttrandefrihet och respektera mänskliga rättigheter, öka den demokratiska delaktigheten och stimulera till källkritik och eget kritiskt tänkande i relation till medier. Det finns dock enligt regeringen behov av ytterligare kunskap för att förstå, analysera och bemöta den våldsbejakande propaganda som förekommer på internet och i sociala medier samt att förstå vilken roll sociala medier spelar för radikalisering och rekrytering till våldsbejakande extremism och terrorism. På initiativ av den nationella samordnaren har därför Försvårshögskolan fått ett uppdrag att kartlägga våldsbejakande extremism i sociala medier. I uppdraget ingår också

att beskriva hur olika länder i Europa använder sociala medier i det förebyggande arbetet. Uppdraget ska redovisas till den nationella samordnaren under 2015.

Brottsbekämpande myndigheters förebyggande arbete riktar sig enligt regeringen framför allt mot potentiella riskgrupper och mot potentiella brotts-tillfällen. Polismyndighetens brottsförebyggande verksamhet ska bedrivas underrättelsestyrt och problemorienterat. Det innebär att myndigheten utifrån de uppgifter som finns om brottsligheten inom ett givet område sätter samman en lokal problembild. Med denna som grund analyseras sedan vilka orsaker som antas ligga bakom brottsligheten så att åtgärder och metoder för att angripa problemen kan identifieras. Polismyndigheten kan dock inte på egen hand bekämpa brottslighetens orsaker på ett effektivt sätt, eftersom många av de åtgärder som är verkningsfulla faller inom ramen för andra aktörers verksamheter, t.ex. socialtjänsten, skolan och ideella och religiösa verksamheter. Det brottsförebyggande arbetet måste därför bedrivas i nära samverkan mellan samtliga dessa verksamheter.

På de flesta ställen i landet har Polismyndigheten enligt regeringen tecknat samverkansöverenskommelser med kommunerna. Omfattningen av dessa varierar, men de utgör en bra grund för arbetet med att stärka samverkan mellan bl.a. polisen och kommunerna. Med sin unika kunskap om brottsligheten och dess utveckling inom ett visst geografiskt område kan Polismyndigheten bidra med relevant information vid framtagandet av de gemensamma lokala problembilder som ska styra det lokala brottsförebyggande arbetet. En utgångspunkt bör vara att problematiken med utländska terroriststridande ska fångas upp i lokala problembilder och också omfattas av samverkansöverenskommelser där det är relevant. För att möjliggöra detta krävs enligt regeringen att Säkerhetspolisens kunskap förmedlas till Polismyndigheten och når ut i alla berörda lokalpolisområden. För att det brottsförebyggande arbetet ska vara effektivt och framgångsrikt krävs att samtliga relevanta aktörer på lokal nivå samverkar vid och bidrar till framtagandet av problembilderna och genomförandet av de åtgärder som följer av dessa. Om det finns tecken på särskilda problem med radikaliserings i ett visst område behöver insatser riktas dit.

Allmän kunskap om vad som påverkar en person att utveckla ett kriminellt beteende är enligt regeringen relevant även för att reducera risken för att någon väljer att ägna sig åt terroristbrottslighet. Befintlig kunskap om vilka som väljer att ansluta sig till terroristgrupper tyder dock på att det finns stor variation i bakgrund och drivkrafter. Betydelsen av driv- och dragningskrafter varierar mellan olika personer. Det behövs enligt regeringen en mer samlad kunskap om vilka dessa krafter är, liksom om vilka åtgärder som är relevanta för att motverka dem. Det behöver kunna avgöras om det befintliga brottsförebyggande arbetet är tillräckligt eller om ytterligare metoder behöver utvecklas och tillämpas praktiskt. Ytterligare kunskaper behövs även för att bättre kunna identifiera personer som redan befinner sig i en radikaliseringsprocess.

Inom Polismyndigheten pågår ett arbete för att skapa en nationell modell för arbetet mot våldsbejakande extremism, inbegripet kontaktskapande verksamhet och delgivning av lägesbilder till samverkande myndigheter. Sedan några år genomförs enligt regeringen också kunskapshöjande insatser på området. Polishögskolan genomför årligen instruktörsutbildningen Coppra (Community Policing and Prevention of Radicalisation). Efter genomförd utbildning ska instruktörerna fortbilda relevant personal i att upptäcka och förebygga våldsbejakande radikaliserings på lokal nivå. Regeringen uttalar i skrivelsen att den ser positivt på att detta arbete har initierats och fortsätter.

Bakgrund

Regeringen har i årets budgetproposition (prop. 2015/16:1 utg.omr. 4 s. 59) anfört att man ser ett behov av att ge Säkerhetspolisen möjlighet att fortsätta att vidareutveckla arbetet mot terrorism och att man därför ökar myndighetens anslag för nästa år.

Utskottets ställningstagande

Som regeringen anfört kan Polismyndigheten inte på egen hand bekämpa brottslighetens orsaker på ett effektivt sätt, eftersom många av de åtgärder som är verkningsfulla faller inom ramen för andra aktörers verksamheter, t.ex. socialtjänsten, skolan och ideella och religiösa verksamheter. Det brottsförebyggande arbetet måste därför bedrivas i nära samverkan mellan samtliga dessa verksamheter. Utskottet instämmer i regeringens bedömning att samverkan mellan Polismyndigheten och kommunala aktörer är viktigt för att förebygga brott.

Utskottet välkomnar att regeringen avser att utveckla det lokala brottsförebyggande arbetet, bl.a. genom att förstärka den nationella samordningen på området. Det är även positivt att Brottsförebyggande rådet kommer att få i uppdrag att analysera inom vilka områden det finns behov av ett förstärkt stöd och att ge förslag till hur en nationell stöd- och samordningsfunktion kan konstrueras vid myndigheten.

Av skrivelsen framgår att flera konkreta förebyggande åtgärder planeras, bl.a. uppdrag till Brottsförebyggande rådet och Kriminalvården. Regeringen kommer även att verka för att Säkerhetspolisen och Polismyndigheten fortsätter att utveckla sitt samarbete så att kunskapsspridning kan ske effektivt och att operativ information kan nå ut lokalt. Som framgår ovan fick dessutom den nationella samordnaren i mars 2015 tilläggsdirektiv för att ytterligare stärka och utveckla det förebyggande arbetet. Regeringen har också i skrivelsen Åtgärder för att göra samhället mer motståndskraftigt mot våldsbejakande extremism redogjort för ett flertal åtgärder som syftar till att förstärka det förebyggande arbetet. Utskottet ser mot denna bakgrund inget behov av en sådan handlingsplan som efterfrågas i motion 2015/16:249 (M) yrkande 1. Utskottet avstyrker därför yrkandet.

När det gäller att ta till vara den nationella samordnarens kunskap som efterfrågas i motionerna 2015/16:255 (KD) yrkande 2 och 2015/16:2715 (KD) yrkande 2 kan utskottet konstatera att regeringen uttryckligen har angett att den ska verka för att den kunskap, de förslag och den strategi som den nationella samordnaren har fått i uppdrag att ta fram ska tas till vara. Motionsyrkandena får därför anses vara i huvudsak tillgodosedda, och utskottet avstyrker dem.

Som framgår har regeringen tillskjutit medel för att stärka Säkerhetspolisens arbete mot terrorism. Det finns därför enligt utskottet inte anledning att göra ett sådant tillkännagivande till regeringen om vikten av att Säkerhetspolisen stärker sin förmåga som efterfrågas i motion 2015/16:249 (M) yrkande 3, och utskottet avstyrker därför yrkandet.

Utskottet konstaterar att den nationella samordnaren har till uppgift att verka för att kunskapen om våldsbejakande extremism ökar och att förebyggande metoder utvecklas. Mot bakgrund av vad regeringen redovisar i skrivelsen när det gäller det lokala brottsförebyggande arbetet och ambitionen att ytterligare utveckla detta arbete ser utskottet ingen anledning att ställa sig bakom de initiativ som efterfrågas i motionerna 2015/16:255 (KD) yrkande 1, 2015/16:2397 (C) yrkande 2, 2015/16:2715 (KD) yrkande 1 och motion 2015/16:3072 (M) yrkande 15. Utskottet avstyrker därför motionsyrkandena.

När det gäller kravet på kriminalisering av propaganda för terrorism i motion 2015/16:254 (SD) yrkande 1 kan utskottet, liksom regeringen, konstatera att den svenska grundlagen ger ett starkt skydd för yttrandefriheten. Det finns dock begränsningar i yttrandefriheten, t.ex. i fråga om den som uppmanar eller annars söker förleda till särskilt allvarlig brottslighet. Utskottet instämmer i regeringens uppfattning att det bästa sättet att bemöta propaganda för våldsbejakande extremism och terrorism är med kunskap och anser att gällande bestämmelser är väl avvägda. Utskottet avstyrker därför yrkandet.

Förhindra – motverka och minska förmåga och möjlighet att begå terroristattentat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom vad utskottet anför om kriminalisering av terrorismresor och tillkännager detta för regeringen. Övriga motionsyrkanden avslås. Därmed avslår riksdagen motionsyrkanden om övriga straffrättsliga åtgärder, pass och resor, frångående av medborgarskap, Säkerhetspolisens resurser och behov av nya verktyg, utredning om finansiering av terrorism, resurser till de brottsbekämpande myndigheterna samt informationsutbyte mellan myndigheter.

Jämför reservationerna 5 (S, MP, V), 6 (SD), 7–9 (L), 10 (KD), 11 (M, KD), 12 (SD), 13 (M, KD), 14 (SD), 15 (M) 16 (M, L) och 17 (SD) samt särskilda yttranden 1 (SD) och 2 (L).

Motionerna

Kriminalisering av terrorismresor

I kommittémotion 2015/16:190 av Roger Haddad m.fl. (FP) yrkande 1 begärs ny lagstiftning mot terrorismresor, mottagande av utbildning för särskilt allvarlig brottslighet samt finansiering av terrorism. Motionärerna redovisar att de står bakom de förslag som presenteras i betänkandet Straffrättsliga åtgärder mot terrorismresor (SOU 2015:63). I kommittémotion 2015/16:2129 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 8 vill motionärerna att det snarast möjligt införs lagstiftning som förhindrar, eller i vart fall avskräcker eller försvårar för, svenska medborgare att resa till konfliktområden i Syrien och Irak i syfte att strida för terroristorganisationer som Isil och al-Qaida. Liknande yrkanden angående straffrättsliga åtgärder mot terrorismresor finns i kommittémotion 2015/16:2397 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 1, där motionärerna begär kriminalisering av resor i syfte att strida med organisationer som terroristlistats av EU eller FN, och partimotion 2015/16:3072 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 16, där motionärerna vill kriminalisera att någon reser, eller försöker resa, till ett annat land i syfte att utföra, planera, förbereda eller delta i terroristhandlingar eller att ge eller få terroristträning.

I kommittémotion 2015/16:190 av Roger Haddad m.fl. (FP) yrkande 3 anför motionärerna att de tilläggsdirektiv som getts Utredningen om genomförande av vissa straffrättsliga åtaganden för att förhindra och bekämpa terrorism är otillräckliga. Enligt motionärerna bör det stå klart i uppdraget att det ska vara brottsligt att delta i väpnad konflikt utomlands för en terroristorganisation. I kommittémotion 2015/16:254 av Kent Ekeröth och Adam Marttinen (båda SD) yrkande 2 anför att varje form av deltagande i eller stöd till terroristorganisationer, i eller utanför Sverige, ska straffas som terroristbrott, samt att regeringen för detta ändamål ska upprätta en lista över

förbjudna terroristorganisationer. I kommittémotion 2015/16:2715 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 3 begärs att man ska kriminalisera stridandet, medverkan och deltagande i väpnad strid för organisationer som är terroriststämplade enligt EU:s eller FN:s klassifikationer. Krav på skärpt straffrättslig lagstiftning när det gäller stödjande av och stridande för terroristorganisation utomlands finns även i motion 2015/16:1298 av Mikael Cederbratt och Annicka Engblom (båda M) yrkande 1, motion 2015/16:1979 av Per-Ingvar Johnsson och Eskil Erlandsson (båda C) och motion 2015/16:3031 av Staffan Danielsson (C).

Övriga straffrättsliga åtgärder

I kommittémotion 2015/16:190 av Roger Haddad m.fl. (FP) yrkande 4 begärs skärpta straffsatsen för terroristbrott. Yrkanden om skärpta straff för terroristbrott finns även i kommittémotion 2015/16:254 av Kent Ekeröth och Adam Martinen (båda SD) yrkande 3.

I kommittémotion 2015/16:190 av Roger Haddad m.fl. (FP) yrkande 5 begärs en utvidgning av brottskatalogen i terroristbrottslagen. Exempel på brott som enligt motionärerna skulle kunna ingå är skyddande av brottsling, osant intygande och mened.

Krav på en översyn av bestämmelserna om olovlig kårverksamhet finns i kommittémotion 2015/16:190 av Roger Haddad m.fl. (FP) yrkande 6. Motionärerna anför att bestämmelsen är gammal och straffskalan låg, och att en analys bör göras av behovet att modernisera lagstiftningen.

I kommittémotionerna 2015/16:255 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 3 och 2015/16:2715 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 4 begärs en översyn av bestämmelserna om landsförräderi. Motionärerna pekar på att den situationen kan uppstå att svenska medborgare strider på Isils sida mot svenska soldater i den internationella koalitionen. Detta bör enligt motionärerna kunna bedömas som landsförräderi. Liknande motionsyrkanden finns i motionerna 2015/16:1916 av Patrik Reslow (M) och 2015/16:2639 av Robert Hannah och Birgitta Ohlsson (båda FP).

Hemlig dataavläsning

I kommittémotion 2015/16:249 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 2 i denna del och i partimotion 2015/16:3072 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 17 anför att Säkerhetspolisen bör ges möjlighet till hemlig dataavläsning för att upptäcka och utreda terroristbrott. Ett liknande yrkande finns i kommittémotion 2015/16:254 av Kent Ekeröth och Adam Martinen (båda SD) yrkande 6, där motionärerna begär att de terrorbekämpande myndigheterna ska få tillgång till hemlig dataavläsning. I kommittémotion 2015/16:255 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 6 och 2015/16:2715 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 7 anför att Säkerhetspolisen måste tillförsäkras verktyg som är anpassade till den tekniska utvecklingen, t.ex. möjlighet till hemlig dataavläsning och avlyssning av nya telefonitjänster.

Signalspaning

I kommittémotion 2015/16:249 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 2 i denna del påtalas Säkerhetspolisens behov av nya verktyg för att upptäcka och utreda terroristbrott. Bland annat bör Säkerhetspolisen enligt motionärerna få tillgång till information från signalspaning under förundersökning för att kunna säkra bevisning mot personer som misstänks gör sig skyldiga till terrorismrelaterad brottslighet. Även i kommittémotion 2015/16:254 av Kent Ekeroth och Adam Marttinen (båda SD) yrkande 7 begärs att signalspaning ska tillåtas vid förundersökning. I kommittémotionerna 2015/16:255 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 5 och 2015/16:2715 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 6 påtalas risken för att den utökade kriminaliseringen av terroristbrott leder till att Säkerhetspolisens möjlighet att använda sig av signalspaning försämrats, vilket vore olyckligt.

Finansiering av terrorism

I kommittémotion 2015/16:249 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 6 begärs att Ekobrottsmyndigheten och Skatteverket ska ges ett särskilt uppdrag för att utreda finansiering av terrorism. Enligt motionärerna blir underrättelsearbetet mot finansiering av terrorism sårbart genom att Skatteverkets och Ekobrottsmyndighetens förmåga inte utnyttjas till att leta efter sådan finansiering. Motsvarande yrkande finns i partimotion 2015/16:3072 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 22.

Myndigheter

I kommittémotion 2015/16:249 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 7 betonas vikten av att Internationella åklagarkammaren i Stockholm får bättre förutsättningar att utreda terroristbrott och krigsbrott. I partimotion 2015/16:3072 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 18 begärs ett tillkännagivande om behovet av att i Sverige kunna utreda terroristbrott och krigsbrott som begåtts utomlands.

I kommittémotion 2015/16:254 av Kent Ekeroth och Adam Marttinen (båda SD) yrkande 8 anförs att det bör vara möjligt för Försvarets radioanstalt (FRA), Säkerhetspolisen och Militära underrättelse- och säkerhetstjänsten att ha direktåtkomst till varandras databaser eller att en gemensam databas skapas. Det skulle effektivisera samarbetet inom Nationellt centrum för terrorhotbedömning.

Bakgrund

Straffrättsliga regler

Den svenska straffrättsliga regleringen av terroristbrottslighet bygger till stor del på internationella konventioner. Det straffbara området är huvudsakligen

indelad i tre områden: terroristbrotten, rekrytering till sådan brottslighet och finansiering av sådan brottslighet.

Enligt lagen (2003:148) om straff för terroristbrott ska en gärning betraktas som ett terroristbrott om den allvarligt kan skada en stat eller mellanstatlig organisation. Dessutom krävs att den utförts med viss avsikt, som att injaga allvarlig fruktan hos en befolkning eller befolkningsgrupp eller att otillbörligen tvinga t.ex. en regering att vidta eller avstå från att vidta en åtgärd. De gärningar som under dessa förutsättningar utgör terroristbrott är t.ex. mord, människorov, sabotage, kapning, spridande av gift eller smitta och olovlig befatning med kemiska vapen. Straffet är fängelse på viss tid, lägst fyra år och högst arton år, eller på livstid. Om brottet är mindre grovt är straffet fängelse, lägst två år och högst sex år. Försök, förberedelse och stämpling till terroristbrott eller underlåtenhet att avslöja ett sådant brott är också straffbart. Om ett högre lägsta straff för gärningen har föreskrivits i brottsbalken, gäller vad som sägs där i fråga om lägsta straff.

I lagen (2010:299) om straff för offentlig uppmaning, rekrytering och utbildning avseende terroristbrott och annan särskilt allvarlig brottslighet föreskrivs ett särskilt straffansvar för den som i ett meddelande till allmänheten uppmanar eller annars söker förleda till särskilt allvarlig brottslighet (offentlig uppmaning) eller i annat fall söker förmå någon annan att begå eller annars medverka till särskilt allvarlig brottslighet (rekrytering). Det föreskrivs även ett särskilt straffansvar för den som meddelar eller söker meddela instruktioner om tillverkning eller användning av sådana sprängämnen, vapen eller skadliga eller farliga ämnen eller om andra metoder eller tekniker som är särskilt ägnade att användas för särskilt allvarlig brottslighet, om gärningen har begåtts med vetskap om att instruktionerna är avsedda att användas för särskilt allvarlig brottslighet (utbildning). Med särskilt allvarlig brottslighet menas bl.a. terroristbrott och sådan brottslighet som avses i vissa angivna internationella överenskommelser. Påföljden är fängelse i högst två år, eller, om brottet är grovt, fängelse i lägst sex månader och högst sex år.

Enligt lagen (2002:444) om straff för finansiering av särskilt allvarlig brottslighet i vissa fall är det straffbart att samla in, tillhandahålla eller ta emot pengar eller annan egendom i syfte att egendomen ska användas eller med vetskap om att den är avsedd att användas för att begå särskilt allvarlig brottslighet. Försök till ett sådant brott är också straffbelagt.

I 18 kap. 4 § brottsbalken stadgas att om någon bildar eller deltar i en sammanslutning, som måste anses vara avsedd att utgöra eller med hänsyn till sin beskaffenhet och det ändamål för vilket den är bildad lätt kan utvecklas till ett sådant maktmedel som militär trupp eller polisstyrka och som inte med vederbörligt tillstånd förstärker försvaret eller ordningsmakten, eller också för en sådan sammanslutning tar befatning med vapen, ammunition eller annan dylik utrustning, upplåter lokal eller mark för dess verksamhet eller understöder den med pengar eller på annat sätt, döms denna person för olovlig kärverksamhet till böter eller fängelse i högst två år.

Bestämmelser om landsförräderi finns i 22 kap. brottsbalken. Enligt 1 § ska den som, då riket är i krig, 1) hindrar, missleder eller förråder dem som är verksamma för rikets försvar eller förleder dem till myteri, trolöshet eller modlöshet, 2) förråder, förstör eller skadar egendom som är av betydelse för totalförsvaret, 3) åt fienden anskaffar krigsfolk, egendom eller tjänster, eller 4) begår annan liknande förrädisk gärning, om gärningen är ägnad att medföra avsevärt men för totalförsvaret eller innefattar avsevärt bistånd åt fienden, dömas för landsförräderi till fängelse på viss tid, lägst fyra och högst tio år, eller på livstid. Bestämmelsen är således endast tillämplig då riket är i krig.

Skrivelsen

Straffrättsliga åtgärder

Regeringen lyfter i skrivelsen fram FN:s säkerhetsråds resolution 2178 (2014), som är folkrättsligt bindande, enligt vilken det ställs krav på att det ska vara kriminaliserat att resa, eller försöka resa, utomlands i syfte att utföra, planera, förbereda eller delta i terroristhandlingar, eller att ge eller få terroristträning. Vidare har Financial Action Task Force (FATF), där Sverige ingår, i sina rekommendationer ställt krav på att medlemsstaterna ska kriminalisera finansiering av terrorism i enlighet med FN:s internationella konvention om bekämpande av finansiering av terrorism som antogs 1999. Medlemsstaterna ska också se till att inte bara finansiering av terroristhandlingar utan även av terroristorganisationer och enskilda terrorister omfattas av kriminaliseringen. Det senare ska gälla även när det saknas koppling till en specifik terroristhandling.

Regeringen pekar i skrivelsen på att en särskild utredare har analyserat behovet av lagändringar för att Sverige ska leva upp till de krav på straffrättslig reglering som ställs i resolutionen och i rekommendationen om finansiering av terrorism (Straffrättsliga åtgärder mot terrorismresor, SOU 2015:63). Utredaren har gjort bedömningen att de gärningar som ska vara kriminaliserade enligt resolutionen i viss utsträckning redan är straffbara, men att det krävs lagstiftningsåtgärder för att svensk rätt fullt ut ska motsvara kraven. I betänkandet har det lämnats förslag till nya straffbestämmelser om mottagande av utbildning för särskilt allvarlig brottslighet och om terrorismresor, dvs. resor i avsikt att begå eller förbereda särskilt allvarlig brottslighet eller att meddela eller motta utbildning för sådan brottslighet. Det har även lämnats förslag till en ny straffbestämmelse om finansiering av terrorismresor. När det gäller FATF:s rekommendation har utredaren föreslagit att det ska vara straffbart att finansiera en person eller en sammanslutning av personer som begår, försöker begå, förbereder eller medverkar till särskilt allvarlig brottslighet, oavsett syftet med finansieringen. Betänkandet bereds i Regeringskansliet.

Regeringen framhåller även i skrivelsen att den särskilda utredaren i juni 2015 fick i uppdrag att ta ställning till om Sverige ska tillträda tilläggsprotokollet liksom två återstående FN-instrument på det straffrättsliga området som gäller hot mot den civila luftfartens säkerhet. I tilläggsuppdraget ingår

också att analysera behovet av ytterligare kriminalisering för att förebygga och förhindra att personer deltar i väpnad konflikt utomlands inom ramen för en terroristorganisation och att överväga om straffbestämmelsen om olovlig värvning bör förtydligas, utvidgas eller ändras på något annat sätt. Uppdraget ska redovisas senast i juni 2016.

Hemlig dataavläsning och signalspaning

Regeringen uppger i skrivelsen att den ser en adekvat reglering av användandet av hemliga tvångsmedel som en nödvändig del av brottsbekämpande myndigheters möjlighet att hålla jämna steg med brottsligheten. Tekniken utvecklas ständigt och sättet att kommunicera har genomgått stora förändringar det senaste decenniet. Kriminella har anpassat sig till de möjligheter som tekniken ger och de brottsbekämpande myndigheterna måste kunna hantera detta. Samtidigt är det viktigt att den personliga integriteten skyddas vid användandet av tvångsmedel. Regeringen kommer enligt skrivelsen att noga följa utvecklingen.

När det gäller frågan om tillgången till signalspaning för Säkerhetspolisen berörs denna som en konsekvens av de förslag till kriminalisering som behandlas i det ovannämnda betänkandet Straffrättsliga åtgärder mot terrorismresor som nu bereds inom regeringskansliet.

Finansiering av terrorism

Sveriges åtgärder mot finansiering av terrorism, liksom mot penningtvätt, har enligt regeringen kontinuerligt förbättrats. I takt med att brottsligheten förändras måste arbetet kontinuerligt ses över och utvecklas, både vid berörda myndigheter och hos verksamhetsutövare. I juni 2014 presenterades skrivelsen En nationell strategi för en effektiv regim för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism (skr. 2013/14:245). Ett av de prioriterade områden som identifieras i den nationella strategin är kunskapshöjande åtgärder. För närvarande genomförs därför bl.a. en insats ledd av Försvarshögskolans Centrum för asymmetriska hot- och terrorismstudier för att höja myndigheternas och verksamhetsutövarnas kunskapsnivå och medvetenhet om finansiering av terrorism.

Det finansiella systemet utnyttjas enligt skrivelsen vid finansiering av terrorism, och information om finansiella transaktioner och tillvägagångssätt behöver kunna utbytas. Kraven på verksamhetsutövare att göra bedömningar av riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism i verksamheten skärptes genom lagändringar som trädde i kraft den 1 augusti 2015 (se prop. 2014/15:80). Sverige har ett system på plats för att samla in och få tillgång till denna typ av information genom den upplysningsskyldighet som de finansiella och icke-finansiella verksamhetsutövarna har enligt penningtvättslagen. Det är viktigt att alla rapporteringsskyldiga verksamhetsutövare uppfyller sin rapporteringsskyldighet och att informationen lämnas på ett ändamålsenligt sätt.

Säkerhetspolisen har det primära ansvaret för att förhindra terroristbrottslighet. Det är emellertid Polismyndighetens enhet Finanspolisen som är finansunderrättelseenhet och har till uppgift att ta emot information om misstänkta transaktioner från verksamhetsutövarna. Både Säkerhetspolisen och Finanspolisen måste därför enligt regeringen ha förmåga att analysera informationen och att kontinuerligt återkoppla hur brottsligheten utvecklas till de rapporteringsskyldiga verksamhetsutövarna och tillsynsmyndigheterna. Finanspolisen och Säkerhetspolisen måste även fortsättningsvis ha ett nära samarbete i dessa frågor. Möjligheterna till kunskapsutbyte mellan tillsynsmyndigheterna, de brottsbekämpande myndigheterna och rapporteringsskyldiga verksamhetsutövare kan enligt regeringen förstärkas ytterligare genom en ändamålsenligt utformad och effektiv mekanism för samordning och koordinering.

I skrivelsen framhåller regeringen att Ekobrottsmyndigheten bedriver verksamhet som indirekt kan medföra att terroristattentat förhindras. Exempelvis kan den som från Sverige försöker finansiera terrorism ofta misstänkas även för annan brottslighet. Det kan röra sig om ekonomisk brottslighet för att skapa ekonomiska vinster som kan användas i terroristverksamhet. I dessa fall samverkar myndigheten med övriga berörda myndigheter som t.ex. Skatteverket.

Myndigheter

I skrivelsen beskrivs åklagare som en viktig resurs på området mot terrorism. Exempelvis lyfts de specialiserade åklagarna för säkerhetsmål, inklusive terroristbrottmål, fram samtidigt som kompetensen på detta område inom hela rättskedjan betonas.

För att svenska myndigheter ska kunna utreda och lagföra brott är enligt regeringen det internationella rättsliga samarbetet av stor betydelse. I syfte att ytterligare effektivisera samarbetet i fråga om rättslig hjälp gav regeringen i augusti 2014 en särskild utredare i uppdrag att utreda hur Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/41/EU om en europeisk utredningsorder på det straffrättsliga området ska genomföras i svensk rätt. Direktivet, som Sverige var en av initiativtagarna till, är tänkt att göra det enklare och snabbare för rättsvärdande myndigheter inom EU att bistå varandra med utredningsåtgärder under en förundersökning. Uppdraget har numera redovisats och bereds i regeringskansliet.

Myndigheters tillgång till varandras databaser

Tillgång till information är enligt regeringen en grundläggande förutsättning för myndigheternas möjligheter att förhindra terroristbrottslighet. Myndigheterna måste ha tillgång till adekvat information i rätt tid och de måste också ha möjlighet att bearbeta och analysera denna information. Det är dock inte alltid den myndighet som har tillgång till viss information i sin verksamhet som också har till uppgift att analysera den eller handla utifrån den. En myndighet kan behöva dela information som den har tillgång till med en

myndighet som har behov av den, eller begära information som den har behov av från en myndighet som har tillgång till den. Möjlighet till samverkan och informationsutbyte är därför enligt regeringen av stor vikt inom området Förhindra.

Ett exempel på samverkan som regeringen lyfter fram i skrivelsen är den informella permanenta arbetsgruppen Nationellt centrum för terrorhotbedömning (NCT). Där samarbetar Säkerhetspolisen, Försvarets radioanstalt och Försvarmakten (Militära underrättelse- och säkerhetstjänsten). Arbetsgruppen har inrättats av myndigheterna för att de gemensamt ska kunna göra strategiska terrorhotbedömningar mot Sverige och svenska intressen på lång och kort sikt. Samarbetet gör det möjligt att ta till vara de tre myndigheternas samlade kompetens. Säkerhetspolisen har pekat på ett behov av att kunna ge de övriga myndigheterna inom NCT direktåtkomst till de uppgifter i myndighetens verksamhet som behövs för samarbetet, för att på så sätt effektivisera arbetet. Regeringen ska enligt skrivelsen verka för att uppgiftsutbytet inom NCT effektiviseras.

Tidigare behandling

Frågan om utvidgad kriminalisering av förberedande av resor i syfte att delta i strid eller vapenträning utomlands för terroristorganisationer och frågor om skärpta straff för personer som reser utomlands och strider tillsammans med terroriststämplade grupper har behandlats tidigare av utskottet (bet. 2014/15:JuU14 s. 81–82).

Utskottet redovisade då att det såg allvarligt på problematiken med att personer reser till konfliktområden för att delta i terroristhandlingar och att de som reser i väg utgör ett hot på platsen de reser till och även utsätter sig själva för fara. För att kunna motverka detta krävdes enligt utskottet en effektiv straffrättslig lagstiftning. Utskottet såg därför positivt på att regeringen hade tillsatt en särskild utredare som skulle analysera behovet av lagändringar för att Sverige skulle leva upp till de krav på straffrättslig reglering för att förhindra och bekämpa terrorism som ställs i den ovannämnda FN-resolutionen. Ett flertal motionsyrkanden avstyrktes med hänvisning till den pågående utredningen.

Av utredningens direktiv framkom att regeringen ansåg att det fanns anledning att överväga det straffbara området i förhållande till deltagande i väpnad konflikt utomlands när det sker inom ramen för en terroristorganisation. Regeringen avsåg att i ett senare skede återkomma med tilläggsdirektiv. Utskottet ansåg dock att det var angeläget att en sådan översyn snarast skulle komma till stånd och föreslog att riksdagen skulle tillkännage detta för regeringen. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2014/15:138).

Försvarsutskottets yttrande

Försvarsutskottet understryker, i likhet med vad som framhålls i betänkande 2014/15:FöU5, att signalspaning är ett viktigt verktyg inom försvarsunder-rättelseverksamheten och att det även är ett viktigt instrument för att förebygga, förhindra och försvåra terrorism. Även i detta avseende är det viktigt att värna den personliga integriteten och att det finns en väl fungerande granskningsverksamhet.

Försvarsutskottet instämmer i sitt yttrande med regeringen när den i skrivelsen uttrycker att varje åtgärd ska stå i proportion till syftet med åtgärden, i fråga om både ny generell reglering och tillämpningen av regleringen vid en specifik insats, och att bekämpningen av terroristbrottslighet därför ibland kan innebära svåra avvägningar mellan olika intressen och målsättningar. Regeringens uttryckta intention är att de brottsbekämpande myndigheterna ska ges förutsättningar att, med hänsyn till skydd av den personliga integriteten och rättssäkerheten, upprätthålla sin förmåga att inhämta information. Detta är i linje med försvarsutskottets syn. Med hänvisning till detta och till att regeringen uttrycker att strategin kommer att kompletteras med uppdrag och andra styrande åtgärder till myndigheter, samt att man kommer att göra regelbundna uppföljningar för att arbetet ska kunna justeras, anser försvarsutskottet att intentionen med motionerna 2015/16:249 (M) yrkande 2, 2015/16:254 (SD) yrkande 7, 2015/16:255 (KD) yrkande 5 och 2015/16:2715 (KD) yrkande 6 får anses vara tillgodosedd. Motionerna avstyrks därför av försvarsutskottet.

Försvarsutskottet anför vidare att det vill understryka vikten av myndighetssamverkan för att kunna lösa de uppgifter som olika myndigheter står inför, oavsett om det gäller samhällets krisberedskap, Försvarsmaktens behov eller specifikt vid terrorism. Försvarsutskottet instämmer i regeringens intention i skrivelsen att verka för att uppgiftsutbytet inom samarbetsorganet Nationellt centrum för terrorhotbedömning, där Försvarets radioanstalt, Säkerhetspolisen och Försvarsmakten (Militära underrättelse- och säkerhetstjänsten) ingår, ska effektiviseras och att de brottsbekämpande myndigheterna ska ha möjlighet att utbyta information i den omfattning som behövs för en effektiv terrorismbekämpning. Intentionen i motion 2015/16:254 (SD) yrkande 8 kan därmed anses vara tillgodosedd genom vad som anförs i skrivelsen, varför motionen avstyrks.

Justitieutskottets ställningstagande

Straffrättsliga åtgärder

Enligt utskottet bör det vara kriminaliserat att förbereda, påbörja eller genomföra en resa till ett annat land i syfte att utföra, planera, förbereda eller delta i terroristhandlingar, eller att ge eller få terroristträning. Detsamma gäller för finansiering av terrorism. Man bör även överväga att kriminalisera medverkan i andra stödfunktioner inom en terroristorganisation.

Svenska medborgare som åker för att strida med terroristorganisationer utgör ett hot inte bara mot Sverige vid sin hemkomst utan också mot lokalbefolkningen i de länder som de strider i. Detta hot måste tas på stort allvar. Det finns även många i Sverige som har anhöriga som riskerar att bli utsatta för terrorgruppernas framfart i andra länder och som har behov av hjälp och stöd. De som reser eller finansierar och rekryterar till s.k. terroristresor och de som återvänder till Sverige efter att ha stridit måste kunna straffas för det.

Utskottet föreslår därför att riksdagen gör ett tillkännagivande till regeringen om att regeringen snarast ska återkomma till riksdagen med ett lagförslag i enlighet med det ovan anförda. Därmed bifalls delvis motionerna 2015/16:190 (FP) yrkande 1 och 3, 2015/16:254 (SD) yrkande 2, 2015/16:1298 (M) yrkande 1, 2015/16:1979 (C), 2015/16:2129 (SD) yrkande 8, 2015/16:2397 (C) yrkande 1, 2015/16:2715 (KD) yrkande 3, 2015/16:3031 (C) och 2015/16:3072 (M) yrkande 16.

När det gäller motionsyrkanden om straffskärpningar anser utskottet att gällande bestämmelser ger utrymme för att beakta allvarligheten i ett terroristbrott. Utskottet är därför inte berett att ställa sig bakom kraven på straffskärpningar, och avstyrker motionerna 2015/16:190 (FP) yrkande 4 och 2015/16:254 (SD) yrkande 3.

Utskottet finner inte skäl att överväga en utvidgning av brottskatalogen i terroristbrottslagen, och avstyrker därför motion 2015/16:190 (FP) yrkande 5.

Inte heller finner utskottet anledning att i detta sammanhang ta initiativ till ett tillkännagivande om en översyn av bestämmelsen om olovlig kårverksamhet. Utskottet avstyrker motion 2015/16:190 (FP) yrkande 6.

Den situationen att svenska medborgare som strider för t.ex. Isil kan hamna i strid med svenska soldater torde i stor utsträckning omfattas av den ovannämnda utredningens uppdrag att överväga behovet av ytterligare kriminalisering för att förebygga och förhindra att personer deltar i väpnad konflikt utomlands inom ramen för en terroristorganisation. Utskottet ser bl.a. mot denna bakgrund inte behov av att utreda frågan om hur dessa medborgare ska kunna dömas för landsförräderi, och utskottet avstyrker motionerna 2015/16:255 (KD) yrkande 3, 2015/16:1916 (M), 2015/16:2639 (FP) och 2015/16:2715 (KD) yrkande 4.

Hemlig dataavläsning och signalspaning

Frågan om Säkerhetspolisens tillgång till hemlig dataavläsning som ett verktyg för att hålla jämna steg med teknikutvecklingen är en fråga som är uppmärksammas av regeringen. Samtidigt måste, som regeringen anför, den personliga integriteten skyddas vid användandet av tvångsmedel. Införandet av sådana tvångsmedel bör därför föregås av noggranna överväganden där brottsbekämpningens effektivitet vägs mot den personliga integriteten. Av skrivelsen framgår att regeringen noga kommer att följa utvecklingen på området samt att regeringen ska verka för att de brottsbekämpande myndigheterna ges förutsättningar att upprätthålla sin förmåga att inhämta information med

hänsyn till skydd av den personliga integriteten och rättssäkerheten. Mot denna bakgrund finns det enligt utskottet inte skäl för ett sådant tillkännagivande som efterfrågas i motionerna 2015/16:249 yrkande 2 i denna del, 2015/16:254 (SD) yrkande 6, 2015/16:255 (KD) yrkande 6, 2015/16:2715 (KD) yrkande 7 och 2015/16:3072 (M) yrkande 17. Utskottet avstyrker därför motionerna.

När det gäller frågan om Säkerhetspolisens tillgång till signalspaning utgår utskottet från att regeringen kommer att beakta detta vid beredningen av det ovannämnda betänkande (SOU 2015:63) som bereds i regeringskansliet. Detta arbete bör inte föregripas. Som försvarsutskottet anför är det också regeringens uttryckta intention att de brottsbekämpande myndigheterna ska ges förutsättningar att upprätthålla sin förmåga att inhämta information med hänsyn till skydd av den personliga integriteten och rättssäkerheten. Mot denna bakgrund delar justitieutskottet försvarsutskottets uppfattning att intentionerna i de nu aktuella motionsyrkandena i huvudsak får anses vara tillgodosedda. Utskottet avstyrker därför motionerna 2015/16:249 (M) yrkande 2 i denna del, 2015/16:254 (SD) yrkande 7, 2015/16:255 (KD) yrkande 5 och 2015/16:2715 (KD) yrkande 6.

Finansiering av terrorism

Utskottet noterar att regeringen i sin skrivelse beskriver samverkan mellan Finanspolisen, Säkerhetspolisen och tillsynsmyndigheterna när det gäller arbetet mot finansiering av terrorism. Samtidigt bekräftar regeringen Ekobrottsmyndighetens roll inom området för bekämpning av finansiering av terrorism. Även samverkan med bl.a. Skatteverket lyfts fram. Utskottet finner mot denna bakgrund inget skäl att ställa sig bakom ett tillkännagivande med innebörden att ett särskilt uppdrag för att utreda finansiering av terrorism skulle ges till Ekobrottsmyndigheten och Skatteverket enligt vad som anges i motionerna 2015/16:249 (M) yrkande 6 och 2015/16:3072 (M) yrkande 22. Motionsyrkandena avstyrks därför.

Myndigheter

När det gäller motionsyrkandet om ökade förutsättningar för Internationella åklagarkammaren i Stockholm att utreda terrorist- och krigsbrott vill utskottet lyfta fram följande. Som regeringen anför i skrivelsen är terroristbrottmål komplicerade och kräver ingående kunskaper hos rättsväsendets myndigheter. Regeringen nämner särskilt de specialiserade åklagarna för säkerhetsmål, inklusive terroristbrottmål, även om det enligt regeringen bör finnas kompetens på området i hela rättskedjan. Enligt skrivelsen ska regeringen också verka för att stärka kompetensen. Vidare ansvarar Åklagarmyndigheten själv för sin verksamhet inom de ramar som riksdagen och regeringen har bestämt. Enligt utskottet är det myndigheten själv som bör avgöra hur resurserna ska fördelas. Det som anförts i motionerna 2015/16:249 (M) yrkande 7

och 2015/16:3072 (M) yrkande 18 utgör inte skäl för att frångå denna princip. Motionsyrkandena avstyrks därför.

Som regeringen anför i skrivelsen är informationsutbytet inom NCT (dvs. Säkerhetspolisen, Försvarets radioanstalt och Försvarmakten genom Militära underrättelse- och säkerhetstjänsten) viktigt. Regeringen har i skrivelsen angett att den ska verka för att uppgiftsutbytet inom NCT ska effektiviseras. Liksom försvarsutskottet anser justitieutskottet att intentionen i motion 2015/16:254 (SD) yrkande 8 därmed kan anses vara tillgodosedd genom vad som anförs i skrivelsen. Motionen avstyrks därför.

Försvåra – skapa och upprätthålla skydd för individer och minska samhällets sårbarhet för terroristattentat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om åtgärder med pass för att hindra resande, passhantering, förstärkt gränskontroll, ökad säkerhet i transportsystemet, medborgarskap och uteslutningsföreläggande.

Jämför reservationerna 18 (M, C, L, KD), 19 (M), 20 (SD), 21 (SD, KD), 22 (SD) och 23 (KD).

Motionerna

Åtgärder med pass för att hindra resande

I kommittémotion 2015/16:190 av Roger Haddad m.fl. (FP) yrkande 2 begärs att det vid misstanke om och förberedelser till terroristresor ska vara möjligt att återkalla eller tillfälligt dra in ett pass. Liknande yrkanden finns i kommittémotion 2015/16:249 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 9, där motionärerna även vill att det ska vara möjligt att i ett pass skriva in tillfälliga reseförbud till vissa länder, och i motion 2015/16:1298 av Mikael Cederbratt och Annicka Engblom (båda M) yrkande 2.

Passhantering

I kommittémotion 2015/16:249 av Beatrice Ask (M) yrkande 8 begärs skärpta regler för passhantering. Enligt motionärerna måste reglerna för att få ett nytt pass när det tidigare förkommit skärpas. Liknande yrkanden om en skärpt passhantering finns i kommittémotion 2015/16:2827 av Kent Ekeroth och Adam Marttinen (båda SD) yrkande 15, partimotionerna 2015/16:3072 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 21 och 2015/16:3241 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 6. Förslagen syftar bl.a. till att förhindra eller försvåra terrorismresor.

Förstärkt gränskontroll

I kommittémotionerna 2015/16:255 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 4 och 2015/16:2715 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 5 begärs en förstärkt gränskontroll. Det är enligt motionärerna nödvändigt med kontroll av fingeravtryck och ansiktsbilder vid resor över Schengens yttre gräns till och från Sverige. Ett annat viktigt led i den förstärkta gränskontrollen är enligt motionärerna möjligheten att kunna beslagta pass för personer som kan misstänkas ansluta sig till terroristorganisationer utomlands.

Ökad säkerhet i transportsystemet

I motion 2015/165:1325 av Sotiris Delis (M) begärs en översyn av behovet av ökad säkerhet i det svenska transportsystemet och ökad internationell samverkan på området. Begäran görs mot bakgrund av att motionären gör gällande att personer som är misstänkta för terroristsamröre på grund av borttagna kontroller av personer vid gränsen kan undgå myndigheterna och genomföra terrordåd i exempelvis det svenska transportsystemet.

Medborgarskap

I kommittémotion 2015/16:254 av Kent Ekeröth och Adam Martinen (båda SD) yrkande 4 och 5 begärs att svenska medborgarskap ska kunna fräntas terrorister. Även den som har endast svenskt medborgarskap ska kunna göras statslös och utvisas på livstid.

Uteslutningsföreläggande

I kommittémotionerna 2015/16:255 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 7 och 2015/16:2715 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 8 begärs att möjlighet till uteslutningsföreläggande införs i Sverige. Ett sådant skulle användas för att stoppa återinträde i Sverige om det finns misstanke om terrorinblandning.

Bakgrund

Regler om utvisning

Enligt det straffrättsliga regelverket kan en utlänning utvisas i huvudsakligen två olika situationer: för det första om utlänningen har dömts för brott och för det andra om det är påkallat av hänsyn till rikets säkerhet eller det kan befaras att utlänningen kommer att begå terroristbrott.

Utvisning enligt den första situationen (utvisning på grund av brott) regleras i utlänningslagen (2005:716). Ett sådant beslut om utvisning meddelas av allmän domstol. Om en utlänning har begått ett brott och döms till en svårare påföljd än böter och det kan antas att utlänningen kommer att göra sig skyldig till fortsatt brottslighet här i landet eller om brottet är så

allvarligt att han eller hon inte bör få stanna kvar kan domstolen fatta beslut om utvisning.

Om någon har vistats i Sverige med permanent uppehållstillstånd sedan minst fyra år krävs att det finns synnerliga skäl för att utvisning ska få ske. Utvisning får inte ske om utlänningen kom till Sverige före 15 års ålder och har bott här i fem år när åtal väcks. Inför ett utvisningsbeslut beaktas även en del andra omständigheter, såsom utlänningens anknytning till Sverige, om han eller hon är medborgare i EES och brottets allvar.

Utvisning enligt den andra situationen (utvisning på grund av rikets säkerhet eller på grund av befarat terrorbrott) regleras i lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll. Ett sådant beslut om utvisning meddelas av Migrationsverket efter ansökan av Säkerhetspolisen. Det förenas med ett förbud för utlänningen att utan tillstånd av regeringen återvända till Sverige. Förbudet meddelas för viss tid eller utan tidsbegränsning. Ett utvisningsbeslut verkställs inte i vissa kvalificerade fall, t.ex. om utlänningen riskerar dödsstraff, kroppsstraff eller förföljelse.

En svensk medborgare får inte landsförvisas eller hindras från att resa in i riket (2 kap. 7 § första stycket regeringsformen). Inte heller får en svensk medborgare fråntas sitt medborgarskap, om han eller hon är eller har varit bosatt i riket, med undantag för barn under 18 år där det kan föreskrivas att de i fråga om medborgarskap ska följa sina föräldrar (andra stycket). I övrigt finns det inte möjlighet att begränsa skyddet som ett svenskt medborgarskap ger (2 kap. 20 § regeringsformen).

Skrivelsen

Pass, resor och medborgarskap

I skrivelsen anges att åtgärder kan övervägas för att försvåra att svenska pass missbrukas. I mars 2015 överlämnades departementspromemorian Missbruk av svenska pass – Omfattning och åtgärdsförslag (Ds 2015:12). I promemorian analyseras omfattningen av och orsakerna till missbruket av svenska pass. Vidare föreslås olika åtgärder för att komma till rätta med problematiken rörande missbruket. Promemorian bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Inrikesminister Anders Ygeman uppgav vid utskottssammanträdet den 17 november 2015 att en proposition i ämnet enligt den nuvarande tidsplanen kommer att lämnas efter nyår och att de nya bestämmelserna ska börja gälla den 15 maj 2016.

Regeringen beskriver vidare att Sverige, i syfte att förbättra gränskontrollerna, har infört bestämmelser som ger Polismyndigheten möjlighet att begära att en transportör som luftvägen transporterar passagerare till Sverige från en stat utanför Schengenområdet ska överföra vissa uppgifter om passagerare till nationella myndigheter med ansvar för personkontroll vid gränsen (s.k. Advance Passenger Information, API-uppgifter). Informationen ger även ökade möjligheter att tidigt identifiera personer med koppling till terrorism. Genom regleringen uppfyller Sverige de åtaganden som följer av direktivet

2004/82/EG om skyldighet för transportörer att lämna uppgifter om passagerare.

Europeiska rådet har vidare enats om att ett direktiv om flygpassageraruppgifter (Passenger Name Record, PNR) bör antas snarast möjligt. Ett regelverk för detta har diskuterats under flera år och syftet med det är att enhetligt reglera insamling, sparande och behandling av flygpassageraruppgifter i brottsbekämpande verksamhet. Systemet skulle enligt regeringen kunna bidra till en mer effektiv terrorismbekämpning och har i flera länder lyfts fram som ett av de främsta verktygen för att identifiera och följa utländska terroriststridande.

I dag görs sökningar i Schengens informationssystem och vissa nationella databaser på samtliga tredjelandsmedborgare som reser in i Schengenområdet för att säkerställa att dessa inte utgör ett hot mot allmän ordning och inre säkerhet. Sådana systematiska sökningar får inte göras på EU-medborgare eller andra som åtnjuter fri rörlighet. Regeringen uppger i skrivelsen att den avser att verka för att medlemsstaterna ska kunna göra nödvändiga sökningar i t.ex. Schengens informationssystem och nationella spanings- och efterlysningsregister för att kontrollera om sådana personer utgör ett hot mot vår allmänna ordning och inre säkerhet.

Utskottets ställningstagande

Åtgärder med pass för att hindra resande

I fråga om metoder för att hindra människor att resa till andra länder för att delta i terroraktiviteter genom passrelaterade åtgärder kan utskottet konstatera dels att straffrättsliga åtgärder för att åstadkomma detta övervägs inom Regeringskansliet, dels att även bestämmelser för att hindra missbruk av svenska pass övervägs inom Regeringskansliet. Den beredning som pågår bör inte föregripas. Utskottet avstyrker därför motionerna 2015/16:190 (FP) yrkande 2, 2015/16:249 (M) yrkande 9 och 2015/16:1298 (M) yrkande 2.

Passhantering

Mot bakgrund av beredningen av den ovannämnda departementspromemorian om missbruk av svenska pass, som enligt utskottet inte bör föregripas, avstyrks motionerna 2015/16:249 (M) yrkande 8, 2015/16:2827 (SD) yrkande 15, 2015/16:3072 (M) yrkande 21 och 2015/16:3241 (M) yrkande 6.

Förstärkt gränskontroll

När det gäller kontroll vid gränserna av personer som reser in i landet kan det konstateras att regeringen beskriver systemet med API-uppgifter och systemet med flygpassageraruppgifter som verktyg i kampen mot terrorism. Härutöver noterar utskottet att regeringen avser att verka för att medlemsstaterna ska kunna göra nödvändiga sökningar i t.ex. Schengens informationssystem och nationella spanings- och efterlysningsregister för att kontrollera om sådana

personer utgör ett hot mot vår allmänna ordning och inre säkerhet. Mot den bakgrunden saknas anledning att göra ett tillkännagivande med det innehåll som efterfrågas i motionerna 2015/16:255 (KD) yrkande 4 och 2015/16:2715 (KD) yrkande 5. Motionsyrkandena avstyrks därför.

Ökad säkerhet i transportsystemet

I motion 2015/165:1325 (M) påstås att borttagna personkontroller inom Schengen gör att terrorister kan undgå myndigheter och genomföra terrordåd i det svenska transportsystemet. Utskottet vill även i detta sammanhang peka på det ovannämnda arbetet med t.ex. flygpassageraruppgifter och API-uppgifter som syftar till ökade möjligheter att identifiera personer med kopplingar till terrorism. Enligt utskottets mening finns det ingen anledning för riksdagen att göra ett tillkännagivande med det innehåll som motionären förordar. Yrkandet avstyrks därför.

Medborgarskap

När det gäller frågan om de möjligheter att frånta personer svenskt medborgarskap som föreslås i motion 2015/16:254 (SD) yrkande 4 och 5 finner utskottet inget skäl att inskränka det grundlagsfästa skyddet för det svenska medborgarskapet och avstyrker båda yrkandena.

Uteslutningsföreläggande

I motionerna 2015/16:255 (KD) yrkande 7 och 2015/16:2715 (KD) yrkande 8 begär motionärerna att det införs möjligheter att använda s.k. uteslutningsföreläggande. Motionärerna avser härmed att en person tillfälligt ska nekas återinträde i landet. Utskottet konstaterar att svensk rätt i dag innehåller regler om särskild utlänningskontroll och att det är möjligt att utvisa en utlänning om det är påkallat av hänsyn till rikets säkerhet eller det kan befaras att utlänningen kommer att begå terroristbrott. Att införa ett system där man, i vart fall tillfälligt, skulle kunna vägra svenska medborgare att resa in i landet skulle troligen kräva en grundlagsändring. Utskottet finner mot bakgrund av det anförda inget skäl att göra ett tillkännagivande med det innehåll som motionärerna efterfrågar, och avstyrker motionerna.

Hantera konsekvenserna av ett terroristattentat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om Nationella insatsstyrkans operativa förmåga, att dra lärdomar från Norge och samverkan mellan polis och försvar.

Jämför reservationerna 24 (M), 25 (KD), 26 (M, KD) och 27 (SD).

Motionerna

I kommittémotion 2015/16:249 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 4 anförs att Nationella insatsstyrkan bör ha tillräcklig operativ förmåga för att kunna agera i samband med terroristangrepp på flera geografiska platser samtidigt. Motsvarande yrkande finns i partimotion 2015/16:3072 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 19.

I kommittémotion 2015/16:2715 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 10 anförs att vi ska dra lärdomar från Norge för att kunna hantera och undanröja eventuella framtida attacker mot vårt samhälle.

I samma motion (yrkande 11) betonas vikten av samarbete mellan försvar och polis för extrema situationer. Ett liknande yrkande finns i kommittémotion 2015/16:3125 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 12.

Skrivelsen

Nationella insatsstyrkans operativa förmåga

Det är enligt regeringen Polismyndigheten som först kommer att ingripa och bemöta ett terroristattentat i enlighet med sitt grunduppdrag. Den grundläggande taktiska förmågan hos polismän i yttre tjänst är avgörande för möjligheterna att initialt hantera ett terroristattentat. De olika delarna i polisens grund- och insatsorganisation måste också kunna samverka effektivt. Myndigheten utvecklar nu ett nationellt förstärkningssystem bestående av insatsresurser i landets samtliga polisregioner. Att Polismyndigheten numera är en sammanhållen myndighet möjliggör ett sådant arbetssätt på ett helt annat sätt än tidigare. Avsikten är att insatsresurserna ska förstärka såväl de övriga delarna av myndigheten som varandra vid allvarliga händelser. Resurserna bör vara likvärdiga och enhetligt utformade, flexibla och rörliga över landet samt befinna sig nära allmänheten. Det arbete som pågår med att utveckla ett nationellt insatskoncept är enligt regeringen värdefullt och bör fortsätta.

Förutom resurser från polisregionerna ingår den nationella insatsstyrkan i förstärkningssystemet. Nationella insatsstyrkan i Polismyndigheten är Sveriges yttersta polisiära resurs som ska hantera situationer som är så allvarliga, ovanliga eller riskabla att de inte går att hantera inom den vanliga polisverksamheten. Huvuduppgiften är att ingripa vid terroristattentat eller om ett

sådant befaras. Vid insatser till sjöss samverkar insatsstyrkan vid behov med Kustbevakningen. Om flera terroristattentat skulle inträffa samtidigt, om de skulle ha en gränsöverskridande karaktär eller om ett terroristattentat skulle pågå under längre tid, kan det finnas behov av ytterligare polisiära resursförstärkningar. De nationella insatsstyrkorna inom EU och Norge samarbetar i det s.k. Atlasnätverket för att öka och likställa förmågan att bekämpa bl.a. terroristattentat i de deltagande staterna. Inom Regeringskansliet pågår arbete för att genomföra rådets beslut 2008/671/RIF om förbättrat samarbete i kris-situationer mellan Europeiska unionens medlemsstaters särskilda insatsgrupper (det s.k. Atlasrådsbeslutet) så att det ska bli möjligt för Sveriges nationella insatsstyrka att vid behov begära stöd av insatsstyrkor från andra medlemsstater i händelse av ett terroristattentat i Sverige.

Lärdomar från Norge

Regeringen anför i skrivelsen att hela samhället gemensamt, inom respektive område, måste ta ansvar för och utveckla samhällssäkerheten och motståndskraften mot terroristattentat. Erfarenheterna från terroristattentaten i Norge den 22 juli 2011 och från ett antal andra händelser och övningar under de senaste åren har visat att alla aktörer måste samverka för att krishanteringsarbetet ska bli effektivt. I 22 juli-kommissionens rapport (NOU 2012:14) konstaterades bl.a. att terroristattentaten den 22 juli 2011 avslöjade stora sårbarheter som var ett resultat av bristen på eller sent verkställande av redan beslutade åtgärder och att bitvis mycket relevanta planer inte togs i bruk. Lärdomarna från kommissionens arbete handlar bl.a. om vikten av att samverka när det gäller tidig varning och hantering av information. Dessa lärdomar bör enligt regeringen även beaktas i arbetet med att utveckla den svenska beredskapen mot terroristattentat.

Samverkan mellan polis och försvar

Regeringen framhåller i skrivelsen att det i lagen (2006:343) om Försvarsmaktens stöd till polisen vid terrorismbekämpning finns bestämmelser om att Försvarsmakten under vissa förutsättningar kan ge stöd till Polismyndigheten och Säkerhetspolisen med insatser som kan innebära våld eller tvång mot enskilda.

Försvarsberedningen har i sin rapport Försvaret av Sverige – Starkare försvar för en osäker tid (Ds 2014:20) pekat på att Försvarsmaktens specialförband utgör en förmåga som kan bistå polisen vid terrorismbekämpning. Regeringen delar enligt skrivelsen Försvarsberedningens bedömning och pekar på att det inom ramen för den etablerade samverkan mellan myndigheterna pågår arbete för att vidare utveckla möjligheterna för Försvarsmakten att ge stöd till polisen vid terrorismbekämpning.

Regeringen har även i skrivelsen som särskild målsättning uttalat att den ska verka för att Säkerhetspolisen, Polismyndigheten och Försvarsmakten genomför övningar och utbildning för att Försvarsmakten ska kunna stödja

polisen vid ett terroristattentat. Dessutom ska regeringen verka för att de berörda myndigheterna utvecklar en myndighetsgemensam beredskapsplanläggning för hanteringen av terroristattentat och att de genomför nationella samverkansövningar på operativ nivå.

Försvarsutskottets yttrande

Försvarsutskottet uttalar i sitt yttrande till justitieutskottet att det i fråga om myndighetssamverkan gav stöd till regeringens bedömning i propositionen Försvarspolitisk inriktning – Sveriges försvar 2016–2020 (prop. 2014/15:109) att Försvarmakten ska bistå det övriga samhället och andra myndigheter vid behov (bet. 2014/15:FöU11). Detta stöd ska ges inom ramen för Försvarmaktens befintliga förmåga och resurser och ska inte vara dimensionerande för Försvarmakten när det gäller stöd vid allvarliga olyckor och fredstida krissituationer. Försvarsutskottet vidhåller detta.

Ett författningsmässigt stöd i fråga om samövningar för Försvarmaktens stöd till civil verksamhet finns i 15 § förordningen (2002:375) om Försvarmaktens stöd till civil verksamhet. Försvarsutskottet instämmer i regeringens intention i skrivelsen att Säkerhetspolisen, Polismyndigheten och Försvarmakten ska genomföra övningar, utbildning och samövningar för att Försvarmakten ska kunna stödja polisen vid ett terroristattentat och att de berörda myndigheterna bör utveckla en myndighetsgemensam beredskapsplanläggning för hanteringen av terroristattentat och genomföra nationella samverkansövningar. Därmed anser försvarsutskottet inte att det behövs något uttalande från riksdagen. Motionerna 2015/16:3125 (SD) yrkande 12 och 2015/16:2715 (KD) yrkande 11 avstyrks därför av försvarsutskottet.

Justitieutskottets ställningstagande

Nationella insatsstyrkans operativa förmåga

I skrivelsen beskriver regeringen den beredskap som finns för att hantera samtida terroristattacker i Sverige på flera olika platser. Förutom det arbete som pågår med att utveckla ett nationellt insatskoncept finns samarbetet inom Atlasnätverket för att öka förmågan att bekämpa bl.a. terroristattentat i de deltagande staterna. Inom Regeringskansliet pågår arbete för att genomföra det ovannämnda Atlasrådsbeslutet så att det ska bli möjligt för Sveriges nationella insatsstyrka att vid behov begära stöd av insatsstyrkor från andra medlemsstater i händelse av ett terroristattentat i Sverige. Mot denna bakgrund finns det enligt utskottets uppfattning inte något behov av ett sådant tillkännagivande som motionärerna efterfrågar. Utskottet avstyrker därför motionerna 2015/16:249 (M) yrkande 4 och 2015/16:3072 (M) yrkande 19.

Lärdomar från Norge

Utskottet delar motionärernas uppfattning om att man bör ta till vara de erfarenheter från terroristattentaten i Norge den 22 juli 2011 som bl.a. 22 juli-kommissionen lade fram i sin rapport. Regeringen anför också i skrivelsen bl.a. att dessa lärdomar bör beaktas i arbetet med att utveckla den svenska beredskapen mot terroristattentat. Det nu aktuella motionsyrkandet får mot denna bakgrund anses vara i huvudsak tillgodosett, och utskottet avstyrker därför motion 2015/16:2715 (KD) yrkande 10.

Samverkan mellan polis och försvar

Liksom försvarsutskottet välkomnar utskottet regeringens intention i skrivelsen att Säkerhetspolisen, Polismyndigheten och Försvarsmakten ska genomföra övningar, utbildning och samövningar för att Försvarsmakten ska kunna stödja polisen vid ett terroristattentat. Utskottet ser också positivt på att de berörda myndigheterna utvecklar en myndighetsgemensam beredskapsplanläggning för hanteringen av terroristattentat och att de genomför nationella samverkansövningar. Utskottet noterar även att det enligt skrivelsen pågår arbete för att vidareutveckla möjligheterna för Försvarsmakten att ge stöd till polisen vid terrorismbekämpning. Det saknas därför anledning till ett sådant tillkännagivande som begärs i motionerna 2015/16:2715 (KD) yrkande 11 och 2015/16:3125 (SD) yrkande 12, och utskottet avstyrker dessa.

Internationellt arbete på området Förebygga

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om svenskt bistånd i den internationella alliansen i kampen mot Isil.

Jämför reservation 28 (KD).

Motionen

I kommittémotionerna 2015/16:255 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 8 och 2015/16:2715 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 9 anfördes att Sverige ska kunna bistå den internationella alliansen i kampen mot Isil. Sverige måste kunna öka sitt deltagande när det gäller militära insatser mot Isil. Sverige ska t.ex. kunna bistå med JAS-plan i kampen mot Isil.

Skrivelsen

Attentaten i Paris och Köpenhamn i början av 2015 tyder enligt regeringen på att tidigare upplevda kränkningar av islam kan ha samband med attentat under lång tid framåt, även om det kan ha funnits alternativa motiv till attentaten. Terroristattentat eller attentatsförsök har under den senaste tiden främst riktats

mot länder som deltar i den USA-ledda koalitionen militära ingripanden i Irak. Svenskt militärt engagemang i konfliktområden kan komma att påverka synen på Sverige som mål för attentat från våldsbejakande islamistiska aktörer.

Regeringen framhåller i skrivelsen att Sverige ska verka för att åtgärder för att förebygga terrorism får en framträdande roll i det internationella samarbetet. Konflikter är en grogrund för terrorism, och arbete för efterlevnaden av folkrätten och de mänskliga rättigheterna samt stärkande av rättsstaten måste vara i fokus för det internationella arbetet. FN är en central organisation för att motverka våldsbejakande extremism och som forum för dialog och värnande av pluralism. FN har därför stor betydelse för arbetet mot terrorism, och regeringen vill se ett starkt FN.

Genom politiskt engagemang och med ekonomiska bidrag verkar Sverige i FN för en global hållbar utveckling. Inte minst arbetet för demokrati och god samhällsstyrning är viktigt för att skapa stabila samhällen, där medborgarna möts av respekt och kan känna framtidstro. Sverige ger omfattande kärnstöd till FN:s utvecklingssystem. Sverige deltar med bl.a. polisiär personal i missioner utomlands för FN, EU och Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE). Syftet med den civila krishanteringen är att skapa förutsättningar för människor i konflikt- och postkonfliktsituationer att leva i frihet, säkerhet och rättvisa. Huvudinriktningen för Sveriges bidrag är att ge stöd åt samhällsbyggande, stärka rättsstaten och därmed också hantera grundorsakerna till terrorism.

Försvarsutskottets yttrande

Försvarsutskottet har i sitt yttrande till justitieutskottet anfört att när det gäller militärt stöd för att bekämpa Isil gav det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet i betänkandet om svenskt deltagande i den militära utbildningsinsatsen i norra Irak (bet. 2014/15:UFöU4) uttryck för att det då inte var lämpligt att ta ställning till frågan om en eventuell förlängning av den svenska insatsen bortom 2015. Det sammansatta utskottet konstaterade att ett sådant ställningstagande måste avvakta bl.a. en analys av de erfarenheter som gjorts under insatsen.

Regeringen har aviserat en proposition i november om Sveriges bidrag till koalitionen militära utbildningsinsats i Irak under 2016. Försvarsutskottet anser att frågan inte bör föregripas genom att riksdagen uttalar sig i frågan. Motionerna 2015/16:255 (KD) yrkande 8 och 2015/16:2715 (KD) yrkande 9 avstyrks därför av försvarsutskottet.

Utrikesutskottets yttrande

Med anledning av motion 2015/16:255 yrkande 8 och motion 2015/16:2715 yrkande 9 anför utrikesutskottet följande i sitt yttrande.

Utrikesutskottet står bakom att Sverige ingår i den breda internationella koalitionen mot Isil som bildades 2014. Utskottet erinrar om att riksdagen våren 2015 beslutade att en väpnad styrka bestående av högst 120 personer skulle ställas till förfogande under 2015 för att på irakisk inbjudan delta i den militära utbildningsinsats som genomförs av koalitionen i Irak (prop. 2014/15:104, bet. 2014/15:UFöU4). Utskottet noterar i sammanhanget budskapet från Utrikesdepartementet, Försvarsdepartementet och Försvarsmakten, i samband med en föredragning för utskottet den 24 september 2015, om att den svenska militära utbildningsinsatsen är fullt operativ och att genomförandet fortskrider enligt planen. Utskottet konstaterar att regeringen den 5 november 2015 överlämnade en ny proposition till riksdagen om stöd till den internationella koalitionen militära utbildningsinsats.

I övrigt vill utskottet i detta sammanhang framhålla att EU:s utrikesminister i mars 2015 antog rådsslutsatser om en regional EU-strategi om Syrien, Irak och hotet från Isil. Strategin lyfter fram diplomati och stöd till politiska reformer, socioekonomisk utveckling och försoning som viktiga faktorer i att verka för fred och säkerhet i Syrien och Irak samt för att bekämpa Isil. Utskottet är av uppfattningen att inriktningen på EU:s strategi kompletterar de militära insatser som görs inom ramen för den internationella koalitionen.

Därmed anser inte utrikesutskottet att något initiativ är nödvändigt med anledning av motionsyrkandena. Yrkandena bör därför avstyrkas.

Justitieukskottets ställningstagande

Som regeringen lyfter fram i skrivelsen innebär militärt engagemang i konfliktområden att synen på Sverige som mål för attentat från våldsbejakande islamistiska aktörer kan komma att påverkas. Huvudinriktningen för Sveriges bidrag är inte heller militärt utan att ge stöd åt samhällsbyggande, stärka rättsstaten och därmed också hantera grundorsakerna till terrorism. En förändring av Sveriges insatser måste föregås av noggranna överväganden. Utskottet konstaterar i sammanhanget att regeringen nu har lämnat den proposition som försvars- och utrikesutskottet nämner i sina yttranden (Fortsatt svenskt deltagande i den militära utbildningsinsatsen i norra Irak, prop. 2015/16:40). Av propositionen framgår att regeringen föreslår att riksdagen medger att regeringen ställer en svensk väpnad styrka till förfogande till utgången av december månad 2016 för att delta i den militära utbildningsinsatsen som genomförs av koalitionen mot Isil i norra Irak på inbjudan av den irakiska regeringen. Det svenska bidraget ska enligt propositionen utgöras av en styrka om högst 35 personer med uppgift att utbilda det irakiska försvaret i syfte att bidra till dess förmåga att stå emot Isils framryckning. Styrkan ska, om behov uppstår, kunna förstärkas tillfälligt av en styrka bestående av högst 85 personer.

Därmed instämmer utskottet i försvarsutskottets och utrikesutskottets slutsatser och avstyrker motionerna 2015/16:255 (KD) yrkande 8 och 2015/16:2715 (KD) yrkande 9.

Internationellt samarbete mot terrorism

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom vad utskottet anför om internationellt samarbete mot terrorism och tillkännager detta för regeringen. Riksdagen avslår övriga motionsyrkanden om internationellt samarbete mot terrorism.

Jämför reservation 29 (S, MP, V) och särskilt yttrande 3 (SD).

Motionerna

I kommittémotion 2015/16:190 av Roger Haddad m.fl. (FP) yrkande 7 betonas vikten av europeiskt samarbete mot terrorism. Enligt motionärerna är det av största vikt att Sverige deltar aktivt för att stärka det europeiska samarbetet för att förebygga, förhindra och lagföra terrorism.

I kommittémotion 2015/16:249 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 5 och partimotion 2015/16:3072 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 23 anförs att Sverige bör prioritera ett bättre och mer effektivt samarbete mot terrorism inom Europeiska unionen. Enligt motionärerna bör fokus för det internationella arbetet ligga inom EU. Samarbetet inom Europol bör förbättras samtidigt som kontakter med nyckelländer när det gäller resande till oroshärdar behöver skapas och utvecklas.

I kommittémotion 2015/16:3125 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 10 anförs att det behövs ytterligare internationell samverkan för att motverka stöd till terrorism. I samma motion (yrkande 11) anförs att sådan samverkan behövs även för att motverka resor i syfte att delta i terrorism eller terrorträning.

Skrivelsen

Enligt regeringen är möjligheter till informationsutbyte över nationsgränserna av stor vikt vid bekämpning av terroristbrottslighet. Det är dock inte alltid den myndighet som har information i sin verksamhet som har till uppgift att agera utifrån den, och ibland kan den myndighet som har information eller som behöver agera finnas i en annan stat. Det finns flera rättsakter som reglerar informationsutbyte och det finns även utarbetade kanaler för att utbyta information. Det är myndigheterna själva som måste avgöra hur dessa möjligheter bäst ska användas för att de övergripande målsättningarna för bekämpningen av terrorism ska kunna nås. Eftersom nationell säkerhet är en nationell angelägenhet är det enligt regeringen av yttersta vikt att behålla den nationella möjligheten att avgöra när, hur och till vilken mottagare information ska spridas.

Sverige deltar i ett antal multinationella forum och samarbetsgrupper, och en samarbetsgrupp som är central för terrorismbekämpningen är Counter-

Terrorism group (CTG). Gruppen består av säkerhets- och underrättelse-tjänster från alla EU-medlemsstater, Norge och Schweiz. Europeiska polisbyrån Europol har till uppgift att hjälpa medlemsstaterna till ett bättre samarbete för att förebygga och bekämpa grov gränsöverskridande brottslighet och terrorism i Europa. Europol har påbörjat ett arbete med att samla sina olika kompetenser i arbetet mot terrorism till en avdelning (EU Terrorism Centre) för att ytterligare stödja medlemsstaterna inom området.

Regeringen anför vidare i skrivelsen att FN är en central organisation för att motverka våldsbejakande extremism och som forum för dialog och värnande av pluralism. FN har därför stor betydelse för arbetet mot terrorism, och regeringen vill se ett starkt FN.

Även Europarådet har enligt regeringen en viktig roll att fylla för att förebygga terrorism. Europarådets ministerkommitté antog i maj 2015 en handlingsplan för att bekämpa extremism och radikaliseringsområden som leder till terrorism. Handlingsplanen innehåller åtgärder gällande det internationella rättsliga ramverket för bekämpning av terrorism och våldsamt extremism samt åtgärder för det förebyggande arbetet. Sverige har verkat för att handlingsplanen fokuserar på områden där Europarådet har ett mervärde, vilket främst är förebyggande åtgärder.

Regeringen lyfter i skrivelsen fram att det även inom EU pågår arbete på det förebyggande området. Under 2014 antogs en reviderad strategi för att bekämpa radikaliseringsområden och rekrytering till terrorism och en strategi för kampen mot terrorism i Syrien och Irak med särskilt fokus på utländska terroriststridande. Sverige deltog aktivt i framtagandet av strategierna och betonade vikten av respekt för mänskliga rättigheter och av förebyggande åtgärder mot radikaliseringsområden och våldsbejakande extremism. Europeiska kommissionen har startat Radicalisation Awareness Network (RAN) som syftar till att bidra till samarbetet mot radikaliseringsområden och rekrytering till våldsbejakande extremistgrupper genom att underlätta erfarenhetsutbyte, sprida kunskap och ge inspiration. Nätverket hjälper dem som arbetar lokalt i det förebyggande arbetet och underlättar utbytet av erfarenheter och bra arbetsmetoder för att motverka olika typer av radikaliseringsområden. Representanter från verksamheter och yrkesgrupper ingår i nätverket. Eftersom RAN skapar sektorsövergripande erfarenhetsutbyte mellan lokala praktiker har det blivit ett värdefullt nätverk när det gäller kunskap om det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism. Under hösten 2015 inrättas RAN Centre of Excellence som ska bidra till att RAN ska kunna ge mer verksamhetsanknuten service till medlemsstaterna. Svenska myndigheter bör ta del av den kunskap som finns i nätverket och använda sig av den.

Det är också enligt regeringen angeläget att stärka det nordiska samarbetet i dessa frågor eftersom de nordiska länderna har många likheter i hur våra samhällen är organiserade. Under 2015 har därför ett nordiskt nätverk etablerats som ska främja samarbete mellan Sverige, Danmark, Norge och Finland i syfte att utbyta kunskap och erfarenheter om det förebyggande

arbetet mot våldsbejakande extremism. Ministrarna antog en gemensam icke bindande avsiktsförklaring i Oslo i januari 2015.

Regeringen ska enligt skrivelsen särskilt verka för att myndigheterna använder befintliga kanaler och verktyg för samarbete och att nya kanaler och samarbetsformer skapas endast om det finns behov av det och medför ett mervärde. Regeringens målsättning är enligt skrivelsen att brottsbekämpande myndigheter ska ha goda förutsättningar att samarbeta över nationsgränserna och att den internationella samverkan som finns på området ska fortsätta att stärkas.

Utrikesutskottets yttrande

Utrikesutskottet understryker i sitt yttrande att ett samarbete inom ramen för EU är av central vikt för att motverka terrorism. Utskottet välkomnar att EU:s utrikesråd antog rådsslutsatser om motverkandet av terrorism i februari 2015. Rådsslutsatserna fokuserar på terrorismbekämpning inom ramen för unionens externa dimension och betonar åtgärder för att motverka radikaliserings, vikten av att hindra rekrytering, materielanskaffning till och finansiering av terrorist- och terroristorganisationer samt det angelägna i att hantera terrorismens underliggande orsaker såsom konflikter och fattigdom m.m. EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik ska enligt rådsslutsatserna genomsyras av arbetet med att bekämpa terrorism.

I skrivelsen framgår att regeringen ska verka för att EU fortsätter arbetet med att förebygga terrorism utanför unionens gränser. Utskottet kan i detta sammanhang konstatera att Sverige under 2014 aktivt deltagit i utarbetandet av dels en reviderad EU-strategi för att bekämpa radikaliserings och rekrytering till terrorism, dels en EU-strategi för kampen mot terrorism i Syrien och i Irak med särskilt fokus på utländska terroriststridande.

Utrikesutskottet framhåller att samarbetet inom ramen för Europol är viktigt för att bekämpa terrorism. Utskottet välkomnar att Europol har påbörjat arbetet med att samla sina olika kompetenser i arbetet mot terrorism till en avdelning (EU Terrorism Centre) för att ytterligare stödja medlemsstaterna på detta område.

Utrikesutskottet noterar att regeringen inom EU avser att verka för att få till stånd ett rättssäkert regelverk som möjliggör frysningåtgärder på EU-nivå också mot EU-interna individer och enheter med kopplingar till terrorism samt ser över möjligheten att genomföra ett nationellt system för frysningåtgärder i avvaktan på eller som ett komplement till EU:s system. Utskottet konstaterar att detta är viktigt eftersom både FN och Financial Action Task Force (FATF) har uttryckt kritik mot Sverige när det gäller åtgärder mot finansiering av terrorism. Utskottet konstaterar också att regeringen enligt skrivelsen ska verka för att EU:s medlemsstater ska kunna utföra nödvändiga sökningar i t.ex. Schengens informationssystem och nationella spanings- och efterlysningsregister för att kontrollera om en person utgör ett hot mot den allmänna

ordningen och den inre säkerheten. Utskottet konstaterar slutligen att regeringen ska verka för en hög standard inom EU när det gäller avaktiverade vapen och att även avaktiverade vapen blir föremål för noggranna kontroller.

Därmed anser inte utrikesutskottet att något initiativ är nödvändigt med anledning av motionsyrkandena 2015/16:190 (FP) yrkande 7, motion 2015/16:249 (M) yrkande 5 och 2015/16:3072 (M) yrkande 23. De bör därför avstyrkas.

Utrikesutskottet konstaterar vidare i sitt yttrande att det i skrivelsen understryks att terrorism är gränsöverskridande och därför inte kan bekämpas isolerat i en stat, och att det i kapitel fyra i skrivelsen framhålls att det är angeläget att på olika sätt verka för att genom internationell samverkan förebygga, förhindra och försvåra terrorism.

Utrikesutskottet ser med oro på att problematiken med utländska terroriststridande har ökat, och att det i nuläget inte finns några tecken på att den utvecklingen kommer att avta. När det gäller internationell samverkan för att motverka resor i syfte att delta i terrorism eller terrorträning upprepar utskottet det som konstaterats ovan om att Sverige under 2014 aktivt deltagit i utarbetandet av dels en reviderad EU-strategi för att bekämpa radikaliserings och rekrytering till terrorism, dels en EU-strategi för kampen mot terrorism i Syrien och i Irak med särskilt fokus på utländska terroriststridande. Vidare välkomnar utskottet att Sverige tillsammans med 16 andra stater och EU den 22 oktober 2015 undertecknade ett tilläggsprotokoll till Europarådets konvention för att förhindra terrorism. Tilläggsprotokollet syftar till att hantera problemet med utländska terroriststridande genom att kriminalisera ett medvetet deltagande i en terroristgrupp, mottagande av terroristutbildning, utlandsresor i terrorismsyfte samt finansiering och organisering av dylika resor. Utskottet konstaterar att tilläggsprotokollet syftar till att svara mot de krav som ställs i FN:s säkerhetsråds resolution 2178 (2014), som är folkrättsligt bindande, om att det ska vara kriminaliserat att resa eller försöka resa utomlands i syfte att utföra, planera, förbereda eller delta i terroristhandlingar, eller för att ge eller få terrorsträning. Utskottet noterar att tilläggsprotokollet träder i kraft när det har ratificerats av sex statsparter till Europarådets konvention för att bekämpa terrorism.

Därmed anser inte utskottet att något initiativ är nödvändigt med anledning av motionerna 2015/16:3125 yrkandena 10 och 11. Yrkandena bör därför avstyrkas.

Justitieutskottets ställningstagande

Internationella samarbeten mot terrorism måste ha hög prioritet. I strategin skriver regeringen att det förebyggande arbetet ska vara i fokus för Sveriges internationella arbete mot terrorism och att det arbetet ska bedrivas inom ramen för FN. Utskottet menar att fokus i första hand borde vara att säkerställa ett bra och fungerande samarbete inom EU. Det är viktigt att Sverige deltar aktivt för att stärka det europeiska samarbetet för att förebygga, förhindra och

lagföra terrorism. Detta handlar både om att bygga ut de institutionella strukturerna och om att på nationell nivå hämta hem goda exempel från andra länder.

Arbetet på EU-nivå när det gäller frågor om radikaliserings och deltagande i terroristverksamhet behöver fördjupas. Samarbetet inom Europol, som inrättats för att förbättra polissamverkan mellan EU:s medlemsländer i syfte att bekämpa bl.a. terrorism, bör förbättras.

Utskottet föreslår därför att riksdagen gör ett tillkännagivande till regeringen om inriktning av det internationella samarbetet i enlighet med det ovan anförda. Därmed bifalls delvis kommittémotion 2015/16:190 av Roger Haddad m.fl. (FP) yrkande 7, kommittémotion 2015/16:249 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 5 och partimotion 2015/16:3072 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 23.

När det gäller möjlighet till internationell samverkan kan det konstateras att regeringen enligt strategin har som uttalad målsättning att myndigheter ska ha goda förutsättningar att samarbeta över nationsgränserna och att den internationella samverkan som finns på området även i fortsättningen ska stärkas. Det saknas därför anledning till sådana tillkännagivanden om internationell samverkan som föreslås i motion 2015/16:3125 (SD) yrkandena 10 och 11, och utskottet avstyrker motionerna.

Skrivelsen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lägger regeringens skrivelse till handlingarna.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan konstatera att den strategi mot terrorism som regeringen presenterar har en bred ansats och omfattar alla former av terrorism oavsett bakgrund eller motiv till terroristhotet. I strategin lämnar regeringen en samlad beskrivning av de åtgärder som redan har genomförts, påbörjats eller planerats för att möta hotet från terrorismen. Utskottet anser att det är av stor vikt att få en samlad bild av de åtgärder som regeringen har vidtagit och avser att vidta för att bekämpa terrorism och av vilka principer som styr arbetet. Vidare vill utskottet understryka vikten av det ställningstagande som regeringen anger som utgångspunkt, nämligen att terrorism endast kan bekämpas effektivt med medel och för ändamål som hör hemma i ett öppet, demokratiskt och rättssäkert samhälle. Därmed anser utskottet att riksdagen bör lägga regeringens skrivelse till handlingarna.

Reservationer

1. Det förebyggande arbetet, punkt 1 (M, KD)

av Beatrice Ask (M), Krister Hammarbergh (M), Anti Avsan (M), Anders Hansson (M) och Andreas Carlson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2015/16:249 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 1,
2015/16:255 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 2 och
2015/16:2715 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 2.

Ställningstagande

Regeringens skrivelse fokuserar på det förebyggande arbetet men redovisar få konkreta åtgärder som effektivt kan bekämpa terrorism och motverka radikaliserings. I stället hänvisas till generella åtgärder och uttalanden om behov av samverkan utan hänsyn till de specifika utmaningar som finns för att kunna förebygga och motverka radikaliserings och våldsbejakande extremism.

Vi anser att kunskapen om vad som kan utlösa processer som leder till radikaliserings måste öka, så att tecken på radikaliserings kan upptäckas på ett tidigt stadium. Dessutom krävs ett konkret arbete med metodutveckling och rutiner för olika aktörers samarbete. Det gäller inte minst för de som arbetar i skolan, hos kommunala myndigheter och andra som kommer i kontakt med personer i miljöer där radikaliserings kan förekomma.

Vi vill även stärka avhoppbarverksamheter och det brottsförebyggande arbetet i kommunerna. Det är viktigt att alla goda krafter drar åt samma håll och samverkar för att utveckla och konkretisera det förebyggande arbetet. Det offentliga ansvar för samordning kan inte nog understrykas.

Det förebyggande arbetet måste konkretiseras och regeringen bör ta fram en handlingsplan för detta arbete där det tydligt framgår vem som ansvarar för vilka åtgärder. Det är också viktigt att den nationella samordnarens arbete tas till vara, att kunskap sprids och att det lokala förebyggande arbetet stärks i arbetet mot radikaliserings och rekrytering.

2. Säkerhetspolisens förmåga, punkt 2 (M)

av Beatrice Ask (M), Krister Hammarbergh (M), Anti Avsan (M) och Anders Hansson (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2015/16:249 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 3.

Ställningstagande

Personer som reser för att strida med terroriststämplade organisationer utgör ett allvarligt hot också mot Sverige. Det finns goda skäl att anta att flera återvänder efter att ha begått krigsbrott och med förmåga att utföra terrorhandlingar även här i landet. Rättsvårdande myndigheter behöver en stark och adekvat förmåga att kunna möta det hot som dessa individer utgör, samtidigt som det förebyggande arbetet måste utvecklas. Sverige får inte blunda för en utveckling som utgör ett ytterst allvarligt hot mot den öppenhet och de fri- och rättigheter vi tar för givna. Regeringen måste därför ge Säkerhetspolisen möjlighet att stärka sin förmåga att möta det ökande hotet främst i fråga om radikaliserings och återvändare.

3. Arbetet för att motverka radikaliserings, punkt 3 (M, C, KD)

av Beatrice Ask (M), Krister Hammarbergh (M), Anti Avsan (M), Johan Hedin (C), Anders Hansson (M) och Andreas Carlson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna
2015/16:255 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 1,
2015/16:2397 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 2,
2015/16:2715 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 1 och
2015/16:3072 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 15.

Ställningstagande

Att människor radikaliserats och rekryteras till terroristorganisationer är ett problem som kommunerna måste arbeta med. I dag saknar kommunerna verktyg för att upptäcka och förhindra att fler rekryteras. Kunskapsbristerna kring hur problemet ska motverkas och angripas är stora. Det krävs ett grundläggande arbete med att utveckla metoder för hur kommuner och skolor i ett tidigt skede kan upptäcka ungdomar som riskerar att radikaliserats. Det

krävs utbildning om vilka signaler lärare och föräldrar och andra som vistas i ungas närhet ska vara uppmärksamma på.

Det förebyggande arbetet för att hindra människor från att radikaliserar, t.ex. genom ett ökat engagemang från civilsamhället och dialog mellan bl.a. Säkerhetspolisen, Polismyndigheten, föreningar, religiösa samfund och enskilda individer måste lyftas. Det är viktigt att fler goda krafter står upp för tolerans och mot extremism. När det gäller att stävja radikaliserings måste vi arbeta brett och långsiktigt på många fronter. Samhällets kontakt med föräldrar till dem som riskerar att radikaliserar är viktigt, liksom kontakten med de religiösa samfunden.

Det är också viktigt att bryta det utanförskap som råder i vissa storstadsförorter och som kan fungera som grogrund för extrema organisationer.

4. Propaganda för terrorism, punkt 4 (SD)

av Kent Ekeröth (SD) och Adam Marttinen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2015/16:254 av Kent Ekeröth och Adam Marttinen (båda SD) yrkande 1.

Ställningstagande

I dag sprids propaganda för terrorism i sociala medier, religiösa församlingar och många andra sammanhang. Sverigedemokraterna vill kriminalisera propaganda för terroristorganisationer och deras verksamhet. Den befintliga lagstiftningen om straff för offentlig uppmaning till terroristbrott behöver även utvidgas och skärpas. Detta behöver utredas förutsättningslöst och noggrant.

5. Kriminalisering av terrorismresor, punkt 5 (S, MP, V)

av Annika Hirvonen Falk (MP), Helene Petersson i Stockaryd (S), Elin Lundgren (S), Arhe Hamednaca (S), Petter Löberg (S), Lawen Redar (S), Sanne Eriksson (S) och Torbjörn Björlund (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:190 av Roger Haddad m.fl. (FP) yrkandena 1 och 3,
2015/16:254 av Kent Ekeroth och Adam Marttinen (båda SD) yrkande 2,
2015/16:1298 av Mikael Cederbratt och Annicka Engblom (båda M) yrkande 1,
2015/16:1979 av Per-Ingvar Johnsson och Eskil Erlandsson (båda C),
2015/16:2129 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 8,
2015/16:2397 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 1,
2015/16:2715 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 3,
2015/16:3031 av Staffan Danielsson (C) och
2015/16:3072 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 16.

Ställningstagande

Det kan konstateras att det inom regeringskansliet bereds ett lagförslag som tar sikte på kriminalisering av vissa gärningar relaterade till terrorism samt att en särskild utredare har i uppdrag att överväga behovet av ytterligare kriminalisering för att förebygga och förhindra att personer deltar i väpnad konflikt utomlands inom ramen för en terroristorganisation. Vi anser att man inte bör föregripa detta arbete. Riksdagen bör därför inte göra något tillkännagivande i frågan.

6. Skärpta straff för terroristbrott, punkt 6 (SD)

av Kent Ekeroth (SD) och Adam Marttinen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2015/16:254 av Kent Ekeroth och Adam Marttinen (båda SD) yrkande 3 och bifaller delvis motion

2015/16:190 av Roger Haddad m.fl. (FP) yrkande 4.

Ställningstagande

Den nuvarande lagstiftningen innebär att det lägsta straffet för ett terroristbrott är två års fängelse. Eftersom de svenska domstolarna har som fast praxis att alltid döma i den nedre delen av straffskalan behöver minimistraffen höjas, medan maximistraffet bör inkludera riktig livstid. Straffskalan bör även i övrigt anpassas till detta.

7. Skärpta straff för terroristbrott, punkt 6 (L)

av Roger Haddad (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2015/16:190 av Roger Haddad m.fl. (FP) yrkande 4 och
bifaller delvis motion

2015/16:254 av Kent Ekeröth och Adam Marttinen (båda SD) yrkande 3.

Ställningstagande

Med tanke på vilken skada terrorbrott orsakar bör högre straffnivåer övervägas. Bland annat bör straffen för offentlig uppmaning, rekrytering och utbildning som rör terroristbrott och annan särskilt allvarlig brottslighet skärpas. I dag är straffet i normala fall fängelse i högst två år, vid grovt brott fängelse i minst sex månader och högst sex år.

8. Utvidgning av terroristbrottslagen, punkt 7 (L)

av Roger Haddad (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2015/16:190 av Roger Haddad m.fl. (FP) yrkande 5.

Ställningstagande

Jag anser att man bör överväga en utvidgning av vilka brott som ska omfattas av terroristbrottslagen (2003:148). Ett exempel på ett brott som enligt min mening bör omfattas av lagen är skyddande av brottsling. Man bör även överväga att låta brott som osant intygande och mened omfattas av lagen.

9. Olovlig kårverksamhet, punkt 8 (L)

av Roger Haddad (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2015/16:190 av Roger Haddad m.fl. (FP) yrkande 6.

Ställningstagande

Jag anser att en översyn bör göras av bestämmelsen om olovlig kårverksamhet, främst som en av flera åtgärder för att underlätta lagföring av organisering av terrorverksamhet på svensk mark. Bestämmelsen är gammal och straffskalan är låg, och det finns anledning att noga överväga behovet av att modernisera den.

10. Landsförräderi, punkt 9 (KD)

av Andreas Carlson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2015/16:255 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 3 och
2015/16:2715 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 4 och
bifaller delvis motionerna
2015/16:1916 av Patrick Reslow (M) och
2015/16:2639 av Robert Hannah och Birgitta Ohlsson (båda FP).

Ställningstagande

Jag anser att regeringen bör tillsätta en utredning av hur svenska medborgare som direkt eller indirekt slåss mot svenska soldater, i Sverige eller utomlands, ska kunna dömas för landsförräderi.

Det är högst rimligt att uppdatera bestämmelserna om landsförräderi så att de är anpassade utifrån de konflikter vi ser i dag, och inte bara utifrån hur det såg ut under kalla krigets dagar. För den händelse att svenska soldater åkt för att delta i en internationell koalition mot Isil kan en situation uppstå där

svenska medborgare på Isil sida strider mot svenska soldater i den internationella koalitionen. Detta bör enligt mening kunna bedömas som landsförräderi.

11. Hemlig dataavläsning, punkt 10 (M, KD)

av Beatrice Ask (M), Krister Hammarbergh (M), Anti Avsan (M), Anders Hansson (M) och Andreas Carlson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2015/16:249 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 2 i denna del,
2015/16:255 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 6,
2015/16:2715 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 7 och
2015/16:3072 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 17 och
bifaller delvis motion
2015/16:254 av Kent Ekeroth och Adam Martinen (båda SD) yrkande 6.

Ställningstagande

Säkerhetspolisen måste ges nödvändiga verktyg för att motverka terrorismrelaterad brottslighet och för att sådan brottslighet ska kunna lagföras. Verktygen måste vara anpassade till den tekniska utvecklingen. När exempelvis kriminalisering av resande för att delta i strid eller vapenträning för terroriststämplade organisationer införs måste Säkerhetspolisen ha rimliga möjligheter att kunna säkra bevisning. Om detta inte är möjligt i praktiken blir lagstiftningen verkningslös.

Säkerhetspolisen bör därför få tillgång till hemlig dataavläsning, vilket innebär möjligheter att läsa krypterad datatrafik för att kunna säkra bevisning mot personer som gör sig skyldiga till terrorismrelaterad brottslighet

Nya befogenheter vad gäller hemliga tvångsmedel ska utformas så att alla rättssäkerhetsgarantier kan uppfyllas. Detta innebär krav på adekvata kontroll- och uppföljningsmekanismer och att hänsyn tas till människors personliga integritet.

12. Hemlig dataavläsning, punkt 10 (SD)

av Kent Ekeroth (SD) och Adam Martinen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2015/16:254 av Kent Ekeroth och Adam Marttinen (båda SD) yrkande 6 och bifaller delvis motionerna

2015/16:249 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 2 i denna del,

2015/16:255 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 6,

2015/16:2715 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 7 och

2015/16:3072 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 17.

Ställningstagande

I skrivelsen nämner regeringen att de ska verka för att de som jobbar mot terrorism ska ”upprätthålla sin förmåga att inhämta information”, vilket är positivt. Polisen saknar i dag möjlighet att avläsa kommunikation som sker över internet. Att avläsa kommunikation över internet, s.k. hemlig dataavläsning, innebär att polisen hackar en misstänkt gärningsmans dator och planterar en ”spiontrojan” som därefter i hemlighet läser av och rapporterar vad datoranvändaren gör. För en effektiv brottsbekämpning som håller jämna steg med den tekniska utvecklingen anser vi att de terrorbekämpande myndigheterna ska ha möjlighet att använda sig av hemlig dataavläsning. För att tvångsmedlet ska få användas krävs ett domstolsbeslut, och det får endast ske mot en specifik person.

13. Signalspaning, punkt 11 (M, KD)

av Beatrice Ask (M), Krister Hammarbergh (M), Anti Avsan (M), Anders Hansson (M) och Andreas Carlson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2015/16:249 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 2 i denna del,

2015/16:255 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 5 och

2015/16:2715 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 6 och

bifaller delvis motion

2015/16:254 av Kent Ekeroth och Adam Marttinen (båda SD) yrkande 7.

Ställningstagande

I dag är signalspaning via FRA ett viktigt redskap i Säkerhetspolisens underrättelsearbete mot terrorism. Men denna signalspaning får inte ske samtidigt som förundersökning pågår. Med ny lagstiftning på plats som kriminaliserar terrorismresor kommer Säkerhetspolisen att inleda fler förundersökningar mot misstänkta individer som befinner sig i andra länder. Det får inte innebära att Säkerhetspolisens möjligheter att bedriva underrättelseverksamhet, genom signalspaning, försvåras. Samtidigt är det viktigt att bevis kan säkras så att personer kan lagföras för de brott som begåtts. Vi vill därför att Säkerhetspolisen ska få tillgång till information från signalspaning under förundersökning och detta också för att kunna säkra bevisning mot personer som gör sig skyldiga till terrorismrelaterad brottslighet.

14. Signalspaning, punkt 11 (SD)

av Kent Ekeröth (SD) och Adam Marttinen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2015/16:254 av Kent Ekeröth och Adam Marttinen (båda SD) yrkande 7 och bifaller delvis motionerna

2015/16:249 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 2 i denna del,

2015/16:255 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 5 och

2015/16:2715 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 6.

Ställningstagande

Säkerhetspolisen och Polismyndigheten har i dag möjlighet att inrikta FRA:s signalspaning i vissa underrättelsesyften, men inte om det samtidigt pågår en förundersökning. En orsak är att FRA:s arbetsmetoder måste hållas hemliga och därför inte ska kunna granskas vid en rättegång. Detta är ett problem eftersom det ofta uppstår ett behov att både inleda en förundersökning och att fortsätta signalspaningen. Vi vill därför möjliggöra signalspaning parallellt med pågående förundersökning.

15. Uppdrag till Ekobrottsmyndigheten och Skatteverket, punkt 12 (M)

av Beatrice Ask (M), Krister Hammarbergh (M), Anti Avsan (M) och Anders Hansson (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2015/16:249 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 6 och
2015/16:3072 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 22.

Ställningstagande

I rapporten Finansiering av terrorism – En nationell riskbedömning från mars 2014 redovisar ett stort antal myndigheter ett uppdrag som den tidigare regeringen gav dem. I rapporten framgår att Ekobrottsmyndigheten och Skatteverket bedriver underrättelsearbete som är inriktat mot ekonomisk brottslighet, men att de inte särskilt letar efter finansiering av terrorism. Det framgår också att underrättelsearbetet mot finansiering av terrorism blir sårbart genom att Skatteverkets och Ekobrottsmyndighetens förmåga till ekonomiskt underrättelsearbete inte utnyttjas i detta syfte och att sannolikheten för att terrorismfinansieringsupplägg kartläggs är lägre än den annars hade varit. Därför vill vi att regeringen ska ge Ekobrottsmyndigheten och Skatteverket ett särskilt uppdrag att utreda finansiering av terrorism.

16. Internationella åklagarkammaren, punkt 13 (M, L)

av Beatrice Ask (M), Krister Hammarbergh (M), Anti Avsan (M), Anders Hansson (M) och Roger Haddad (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2015/16:249 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 7 och
2015/16:3072 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 18.

Ställningstagande

Det är viktigt att regeringen säkerställer att den internationella åklagarkammaren i Stockholm har rätt resurser, exempelvis tillräckligt med specialpoliser som kan bistå i utredningarna. Åklagare har varnat för att krigsförbrytare kan gå fria i Sverige för att det finns för få poliser som utreder de misstänkta brotten. Detta är inte acceptabelt.

17. Myndigheters tillgång till varandras databaser, punkt 14 (SD)

av Kent Ekeroth (SD) och Adam Marttinen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2015/16:254 av Kent Ekeroth och Adam Marttinen (båda SD) yrkande 8.

Ställningstagande

Säkerhetspolisen (Säpo), Försvarets radioanstalt (FRA), och Militära under rättelse- och säkerhetstjänsten (MUST) har olika register, och de olika myndigheterna har inte en direkt tillgång till varandras register med personuppgifter. För att effektivisera samarbetet bör myndigheterna ha möjlighet till direktåtkomst till varandras databaser eller till en gemensam databas skapad för detta ändamål.

18. Åtgärder med pass för att hindra resande, punkt 15 (M, C, L, KD)

av Beatrice Ask (M), Krister Hammarbergh (M), Anti Avsan (M), Johan Hedin (C), Anders Hansson (M), Roger Haddad (L) och Andreas Carlson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2015/16:190 av Roger Haddad m.fl. (FP) yrkande 2 och
2015/16:249 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 9 och
bifaller delvis motion
2015/16:1298 av Mikael Cederbratt och Annicka Engblom (båda M) yrkande 2.

Ställningstagande

En åtgärd som skulle kunna vara verkningsfull och som vi därför menar bör utredas är möjligheten att återkalla eller tillfälligt omhändertaga passet från den

som planerar en resa i syfte att delta i strid eller vapenträning utomlands med terroriststämplade aktörer. Svenska medborgare har en grundlagsskyddad rättighet att fritt få resa in i och ut ur Sverige, men rättigheten kan begränsas under vissa förhållanden. Vi anser att det bör undersökas om återkallelser av pass kan vara en effektiv, proportionerlig och försvarbar åtgärd för att förhindra resor för att ansluta sig till organisationer som är terroriststämplade av EU och FN. Regeringen bör vidta åtgärder som tillgodoser vad vi nu anför.

19. Passhantering, punkt 16 (M)

av Beatrice Ask (M), Krister Hammarbergh (M), Anti Avsan (M) och Anders Hansson (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2015/16:249 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 8,

2015/16:3072 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 21 och

2015/16:3241 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 6 och

bifaller delvis motion

2015/16:2827 av Kent Ekeröth och Adam Marttinen (båda SD) yrkande 15.

Ställningstagande

Det är viktigt att säkerställa att svenska pass inte kommer på drift och kan utnyttjas av människor som reser falskt för att för att ansluta sig till terroriststämplade organisationer såsom Isil. Reglerna för att få nya pass när sådana förkommit måste skärpas. Närmare 60 000 borttappade pass anmäldes 2013. Det kan inte uteslutas att en del av dessa används för att underlätta för extremister att resa ut och in i landet. Polisen ska därför kunna kalla till samtal andra gången man anmäler sitt pass försvunnet och ansöker om ett nytt. I Finland har man ett liknande tillvägagångssätt som bedöms fungera väl.

Det bör också prövas om högre avgifter kan minska omsättningen av pass. I dag kostar det 350 kronor att få ett pass utfärdat. En person bör bara kunna få ett pass utfärdat till den kostnaden under en femårsperiod. Ett andra pass ska kosta mer. Ansöker man om ett tredje pass bör avgiften höjas rejält.

Om det utfärdas pass utöver det begränsade antalet bör dessa pass bli provisoriska och gälla endast för en speciell resa. När ett provisoriskt pass utfärdas ska annat giltigt pass återkallas och spärras såväl i nationella som internationella databaser. En sänkning av giltighetstiden för pass för barn under sex år bör också genomföras.

20. Passhantering, punkt 16 (SD)

av Kent Ekeroth (SD) och Adam Marttinen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2015/16:2827 av Kent Ekeroth och Adam Marttinen (båda SD) yrkande 15 och

bifaller delvis motionerna

2015/16:249 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 8,

2015/16:3072 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 21 och

2015/16:3241 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 6.

Ställningstagande

Det är viktigt att bekämpa missbruket av svenska pass samtidigt som regler för utfärdande av pass inte får onödigt inskränka vanliga medborgares möjligheter att resa. En möjlig lösning för att komma till rätta med missbruk av svenska pass, som också tas upp i departementspromemorian om missbruk av pass (Ds 2015:12), är att en svensk medborgare endast bör ha rätt till tre vanliga pass under en femårsperiod. Den som ansöker om ytterligare pass ska endast ha rätt till provisoriskt pass för särskild resa. En annan och inte nödvändigtvis ömsesidigt uteslutande lösning skulle kunna vara att speciella restriktioner införs. Dessa skulle kunna ge passutfärdare rätt att avslå passansökan från misstänkta personer. Utöver det bör det utredas om passen ska numreras för att göra det tydligare för passkontrollanter om en viss person hämtat ut flera pass på kort tid och därmed bör vara föremål för en noggrannare undersökning.

Alldeles oavsett hur den bästa tekniska lösningen ser ut är det av största vikt att åtgärder vidtas omedelbart för att denna svarta handel med svenska passhandlingar ska förhindras. Vi vill därför att regeringen skyndsamt återkommer med förslag om detta.

21. Förstärkt gränskontroll, punkt 17 (SD, KD)

av Kent Ekeroth (SD), Adam Marttinen (SD) och Andreas Carlson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2015/16:255 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 4 och
2015/16:2715 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 5.

Ställningstagande

En förstärkt gränskontroll behövs. Det är nödvändigt att fingeravtryck och ansiktsbilder kontrolleras vid resor över Schengens yttre gräns till och från Sverige. Ett annat viktigt led i arbetet med förstärkt gränskontroll är att kunna beslagta pass för personer som misstänks ansluta sig till terroristorganisationer utomlands.

22. Medborgarskap, punkt 19 (SD)

av Kent Ekeröth (SD) och Adam Marttinen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2015/16:254 av Kent Ekeröth och Adam Marttinen (båda SD) yrkandena 4 och 5.

Ställningstagande

Vi har tidigare föreslagit ett flertal skärpningar i lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll (se bet. 2014/15:JuU13 s. 6 f). I detta sammanhang vill särskilt peka på vårt förslag om att utvisning enligt nämnda lag bör bli huvudregel om förutsättningarna för det är uppfyllda. Vårt nu framlagda motionsyrkande om att terrorister ska fråntas sitt svenska medborgarskap är ett annat förslag för att uppnå samma mål – upprätthållande av nationell säkerhet och allmän ordning.

Vi anser alltså att den som döms för terroristbrott och har dubbelt medborgarskap ska fråntas sitt svenska medborgarskap och utvisas på livstid. Genom ett särskilt regeringsbeslut ska även den som beviljats och har endast ett svenskt medborgarskap kunna fråntas detta, trots att det gör personen statslös, samt utvisas ur riket på livstid.

23. Uteslutningsföreläggande, punkt 20 (KD)

av Andreas Carlson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2015/16:255 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 7 och
2015/16:2715 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 8.

Ställningstagande

I Storbritannien använder man sig av uteslutningsföreläggande. Det innebär att en person tillfälligt kan nekas återinträde i landet om det finns misstanke om terrorinblandning. Detta är något som jag anser att vi bör överväga att införa även i Sverige.

24. Nationella insatsstyrkan, punkt 21 (M)

av Beatrice Ask (M), Krister Hammarbergh (M), Anti Avsan (M) och Anders Hansson (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2015/16:249 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 4 och
2015/16:3072 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 19.

Ställningstagande

I skrivelsen pekar regeringen på resurser från polisregionerna som en förlängning av det arbete Nationella insatsstyrkan bedriver. Därutöver framhåller regeringen att Sverige vid behov ska kunna inhämta stöd från motsvarande styrkor från andra EU-länder. Vi anser emellertid att det i första hand behövs en uppgradering av vår nationella förmåga. Nationella insatsstyrkan har unik kompetens, men i ett nationellt perspektiv begränsad operativ förmåga. Därför bör Nationella insatsstyrkans numerär utökas och därmed dess operativa förmåga att möta terroristangrepp på flera geografiska platser samtidigt.

25. Erfarenheter från Norge, punkt 22 (KD)

av Andreas Carlson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2015/16:2715 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 10.

Ställningstagande

Efter terrorattentaten i Oslo och på Utøya har ändringar gjorts i den norska polislagen angående polisens rätt till bistånd från försvaret och angående närpolis. Ändringar har även gjorts i brand- och explosionskyddslagen, tullagen och strafflagen beträffande material som kan användas för sprängämnen samt gällande förberedelse till terrorbrott. Jag hoppas förstås att Sverige ska förskonas från så makabra terrordåd som de i Norge, men det är viktigt att vi drar lärdomar av den norska erfarenheten.

26. Samarbete mellan Polismyndigheten och Försvarmakten, punkt 23 (M, KD)

av Beatrice Ask (M), Krister Hammarbergh (M), Anti Avsan (M), Anders Hansson (M) och Andreas Carlson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2015/16:2715 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 11 och
avslår motion
2015/16:3125 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 12.

Ställningstagande

Det är av stor vikt att vi har rätt beredskap för att kunna hantera och undanröja eventuella framtida attacker mot vårt samhälle. En viktig aspekt i detta är att se till att polis och militär vid extrema situationer kan ha ett gott samarbete.

27. Samarbete mellan Polismyndigheten och Försvarmakten, punkt 23 (SD)

av Kent Ekeröth (SD) och Adam Marttinen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2015/16:3125 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 12 och
avslår motion
2015/16:2715 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 11.

Ställningstagande

Enligt svenska lagar och föreskrifter har Försvarsmakten i dag efter förfrågan från ordningsmakten rätt att understödja ordningsmakten vid t.ex. ett omfattande och/eller närstående terrorangrepp. Eftersom vi redan i dag har flera hundra svenska medborgare som anslutit sig till Isil bedömer vi risken för att Sverige kommer att utsättas för ytterligare terrorattacker som stor. Bland annat till följd av de straffskärpningar som är att vänta och som riktas mot dessa terrorister, men även på grund av Sveriges engagemang i norra Irak som syftar till att bekämpa denna terroristorganisation.

Attentaten mot Charlie Hebdo i Paris visar vad två attentatsmän män med låg militär kompetens kan utföra. Betänk då vad flera hundra militärt kompetenta och stridserfarna islamister kan åstadkomma. På grund av detta måste Försvarsmakten kunna leverera stöd till ordningsmakten om detta skulle inträffa. Vi har två myndigheter som ansvarar för att upprätthålla statens våldsmonopol och båda ska kunna användas för att försäkra medborgarnas rätt till liv och hälsa. Försvarsmakten och ordningsmakten ska därför ges i uppdrag att genomföra det som krävs i form av samövning och samordning för att Försvarsmakten ska kunna leverera snabbt och effektivt stöd till ordningsmakten vid ett storskaligt terrorangrepp.

28. Bistå den internationella alliansen mot Isil, punkt 24 (KD)

av Andreas Carlson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2015/16:255 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 8 och
2015/16:2715 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 9.

Ställningstagande

Kampen mot den islamistiska terrorn är gränslös och måste föras tillsammans med andra länder i vår omvärld. Regeringen belyser i strategin samarbete inom FN, Europarådet och EU. Det är viktigt att Sverige har anslutit sig till den internationella koalitionen mot Isil och att vi nu deltar i en militär utbildningsinsats i norra Irak. Vi måste dock vara beredda att kunna öka vårt deltagande, för att bekämpa en av orsakerna till att människor i dag tvingas fly. Vid förfrågan ska vi vara beredda att kunna bistå den internationella koalitionen, exempelvis med svenska JAS-plan, i kampen mot Isil.

29. Internationellt samarbete mot terrorism, punkt 25 (S, MP, V)

av Annika Hirvonen Falk (MP), Helene Petersson i Stockaryd (S), Elin Lundgren (S), Arhe Hamednaca (S), Petter Löberg (S), Lawen Redar (S), Sanne Eriksson (S) och Torbjörn Björlund (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:190 av Roger Haddad m.fl. (FP) yrkande 7,

2015/16:249 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 5,

2015/16:3072 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 23 och

2015/16:3125 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 10 och 11.

Ställningstagande

I skrivelsen beskrivs det globala, det europeiska och det nordiska samarbetet i kampen mot terrorism. Regeringen har som uttalad ambition att använda befintliga internationella kanaler för samarbete i kampen mot terrorism. Sverige bör enligt skrivelsen kunna dra nytta av den kunskap som finns i Radicalisation Awareness Network (RAN) som startades av Europeiska kommissionen för att underlätta erfarenhetsutbyte, sprida kunskap och ge inspiration i samarbetet mot radikaliserings och rekrytering till våldsbejakande extremistgrupper. Regeringen beskriver slutligen i skrivelsen Europols påbörjade arbete med att samla sina olika kompetenser i arbetet mot terrorism till en avdelning (EU Terrorism Centre) för att ytterligare stödja medlemsstaterna inom området. Därmed anser vi, i likhet med utrikesutskottet, att något initiativ inte är nödvändigt med anledning av motionerna. Riksdagen bör därför inte göra något tillkännagivande i frågan.

Särskilda yttranden

1. Kriminalisering av terrorismresor, punkt 5 (SD)

Kent Ekeroth (SD) och Adam Martinen (SD) anför:

I dag räknar den svenska säkerhetspolisen med att minst 350 svenska medborgare rest för att strida i konfliktområdet, och mörkertalet kan vara stort. Att Sverige på så sätt utgör ett konkret hot mot Irak och Syriens utsatta minoriteter är rent ut sagt skamligt. Vi vill därför även att Sverige omedelbart tar ansvar för sina egna medborgares ageranden, genom att snarast möjligen införa lagstiftning som förhindrar, eller i vart fall avskräcker och försvårar, för dem som vill resa till konfliktområdena i Syrien och Irak i syfte att strida för terroristorganisationer som Isil och al-Qaida. Vi anser att varje form av deltagande i eller stöd till terroristorganisationer, i eller utanför Sverige, ska straffas som terroristbrott. För detta ändamål ska regeringen upprätta en lista över förbjudna terroristorganisationer. Även om det alternativ som förordas av Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna inte är helt i linje med Sverigedemokraternas uppfattning så är det ändå ett steg i rätt riktning. Vi väljer därför att stödja det.

2. Signalspaning, punkt 11 (L)

Roger Haddad (L) anför:

Säkerhetspolisen har uppmärksammat regeringen om konsekvenserna av de förslag som är aviserade kring lag mot sk terrorismresor. Jag är angelägen om att få till en översyn av regelverket och dess konsekvenser för Säkerhetspolisens möjlighet att beställa signalspaning, även vid förundersökning. En sådan översyn ska ta hänsyn till både integritetsaspekter men också för att inte äventyra viktiga metoder i FRAs verksamhet. Jag anser att nu aktuella motionsyrkanden är något för långtgående och väljer därför att inte ställa mig bakom dem.

3. Internationellt samarbete mot terrorism, punkt 25 (SD)

Kent Ekeroth (SD) och Adam Martinen (SD) anför:

Vi har invändningar mot hur regeringens skrivelse är formulerad när det gäller det internationella arbetet. Vi anser inte heller att de förslag som förs fram i nu aktuella motioner av Moderaterna, Centerpartiet, Folkpartiet och Kristdemokraterna är invändningsfria. Däremot är det ett steg i rätt riktning. Vi har därför valt att stödja dessa motioner.

4. Särskilt yttrande (SD)

Kent Ekeröth (SD) och Adam Marttinen (SD) anför:

Vi vill se krafttag för att bekämpa terrorismen och extremismen och skydda det svenska samhället. Att garantera medborgarnas säkerhet är en av statens viktigaste uppgifter. Som framgår av betänkandet anser vi att fler åtgärder än vad regeringen föreslår bör inkluderas i den nya strategin mot terrorism. Vi har också i andra sammanhang tydliggjort att vi i flera frågor har en annan uppfattning än regeringen. När det t.ex. gäller den nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism har Sverigedemokraterna tidigare motionerat om att ersätta henne med en icke politisk samordnare, kommittémotion 2015/16:131 av Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD). Vi vidhåller förstås denna uppfattning. Det förtjänar i sammanhanget också att påpekas att Sverigedemokraterna avsevärt vill höja anslagen till Polismyndigheten och Säkerhetspolisen. Vi har i vår budgetmotion föreslagit ett anslag till Säkerhetspolisens som överstiger regeringens med 110 miljoner kronor. Vi har även i samma budgetmotion avsatt en betydande resursförstärkning till Polismyndigheten. Dessa förstärkningar skulle ge Säkerhetspolisen möjlighet att stärka sin förmåga att möta det ökade hotet från terrorism och skapa möjligheter att öka den Nationella insatsstyrkans numerär och dess operativa förmåga. Avslutningsvis vill vi peka på vad vi tidigare har anfört om behoven av att skärpa lagen om särskild utlänningskontroll (bet. 2014/15:JuU13 s. 6 f.).

5. Särskilt yttrande (V)

Torbjörn Björlund (V) anför:

Vänsterpartiet är i grunden positivt till skrivelsen om terrorbekämpning, som innehåller grundläggande och viktiga delar i den strategi som vi behöver för att bekämpa terrorism och terrorhot mot vårt samhälle. Det finns dock anledning att särskilt betona några saker med anledning av vad som tas upp i skrivelsen.

Terrorism och extremism är ett hot som vi måste ta på allvar, oavsett om den slår till i Syrien, Paris eller Trollhättan. Vi behöver göra allt vi kan för att bekämpa terrorn. Det gäller dock att vara sansad, behålla ett helhetsperspektiv och inte hasta igenom ny lagstiftning eller vidta andra åtgärder som riskerar att bli kontraproduktiva för det öppna demokratiska rättssamhälle vi vill skydda och värna. Vi måste stå upp för de demokratiska principer som är fastslagna i vår grundlag och kunna balansera olika legitima intressen – brottsbekämpning och medborgerlig trygghet å ena sidan samt rättssäkerhet och integritet å den andra – när lagstiftningsåtgärder övervägs. Terrorism och annan grov brottslighet är ett hot mot stater och enskilda. Missbruk av statens maktmedel utgör emellertid ett hot mot det demokratiska samhällsbygget och rättsstaten. Vi menar att både rättssäkerhet och effektivitet måste stå i centrum samt att de åtgärder som vidtas ska vara proportionella. Åtgärder som nämns i skrivelsen, såsom att kriminalisera terrorismresor, synes exempelvis inte vara

någon effektiv åtgärd som står i proportion till den rättsosäkerhet m.m. som åtgärden innebär. Sverige har dessutom redan idag goda möjligheter att lagföra personer som deltar i väpnade konflikter utomlands för de brott som dessa personer begår.

Precis som regeringen anger i skrivelsen anser vi att det är av särskild vikt att fokusera på det förebyggande arbetet för att förhindra extremism och terrorism. Skrivelsen fokuserar dock till största del på religiös extremism, men Vänsterpartiet vill understryka att det är viktigt att se att det mesta och grövsta våldet, i form av brott mot liv och hälsa, begås av högerextrema personer och grupper. Det behövs därför vidtas kraftfulla åtgärder för att minska grogrunden för rasism och på andra sätt förhindra att ytterligare dåd begås i Sverige av högerextrema personer eller grupper. Vi behöver även tillse att befintlig lagstiftning på terrorismområdet är tydlig, lättöverskådlig och går att tillämpa samt att de myndigheter m.fl. som ska bekämpa extremism och terrorism har rätt verktyg och resurser.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2014/15:146 Förebygga, förhindra och försvåra – den svenska strategin mot terrorism

Följdmotionerna

2015/16:190 av Roger Haddad m.fl. (FP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ny lagstiftning mot terroristresor, mottagande av utbildning för särskilt allvarlig brottslighet samt finansiering av terrorism och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om återkallelse eller tillfälligt indragande av pass och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kriminalisering av deltagande i strid för terrorstämplade organisationer och andra former av aktivt understödande av terrorstämplade organisationers verksamhet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta straffsatser och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utvidgning av brottskatalogen i terroristbrottslagen och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om olovlig kårverksamhet och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om europeiskt samarbete mot terrorism och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:249 av Beatrice Ask m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska ta fram en konkret handlingsplan för det förebyggande arbetet mot radikaliserings och terrorism och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Säkerhetspolisens behov av nya verktyg för att upptäcka och utreda terroristbrott, exempelvis möjligheten till hemlig dataavläsning, och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att Säkerhetspolisen stärker sin förmåga att möta det ökande hotet

- främst vad avser radikalisering och återvändare, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Nationella insatsstyrkan ska ha tillräcklig operativ förmåga och kunna agera i samband med terroristangrepp på flera geografiska platser samtidigt och tillkännager detta för regeringen.
 5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör prioritera ett bättre och mer effektivt samarbete mot terrorism inom Europeiska unionen och tillkännager detta för regeringen.
 6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Ekobrottsmyndigheten och Skatteverket ett särskilt uppdrag för att utreda finansiering av terrorism och tillkännager detta för regeringen.
 7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka förutsättningen för internationella åklagarkammaren i Stockholm att kunna utreda terroristbrott och krigsbrott och tillkännager detta för regeringen.
 8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att hindra människor att resa till oroshärdar för att ansluta sig till terroriststämplade organisationer och om att skärpa reglerna för passhantering och tillkännager detta för regeringen.
 9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att i svenska pass skriva in ett förbud mot att besöka vissa länder i syfte att förhindra deltagande i terroristaktiviteter samt att öka möjligheterna att tillfälligt omhänderta pass i syfte att förhindra terrorism och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:254 av Kent Ekeröth och Adam Marttinen (båda SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbjuda propaganda för terrorism och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att straffa varje form av deltagande i eller stöd till terroristorganisationer och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa straffen för terroristbrott och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att frånta terrorister med dubbla medborgarskap deras svenska medborgarskap och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur terrorister med endast svenskt medborgarskap ska göras statslösa och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att hemlig dataavläsning ska inkluderas i de terrorbekämpande myndigheternas förmåga att inhämta information och tillkännager detta för regeringen.

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillåta signalspaning vid förundersökning och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör vara regeringens uttryckliga ambition att FRA, Säpo och Must har direktåtkomst till varandras databaser eller att en gemensam databas skapas, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.

2015/16:255 av Andreas Carlson m.fl. (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka det lokala förebyggande arbetet mot rekrytering och radikaliserings och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta till vara den nationella samordnarens arbete och utveckla det förebyggande arbetet i kommunerna och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om landsförräderi och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en förstärkt gränskontroll och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om signalspaning mot terrorresande och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Säkerhetspolisens resurser och verktyg och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om uteslutningsföreläggande och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bistå den internationella alliansen i kampen mot IS och tillkännager detta för regeringen.

Motioner från allmänna motionstiden 2015/16

2015/16:1298 av Mikael Cederbratt och Annicka Engblom (båda M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvidga och skärpa lagstiftningen när det gäller kriminalisering av såväl förberedelse för som deltagande i väpnade aktiviteter med terroriststämplade organisationer och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att genom indragning av resedokument eller på andra sätt försvåra ett deltagande i väpnade strider utomlands som strider mot internationella konventioner och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1325 av Sotiris Delis (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att utreda behovet av ökad säkerhet i det svenska transportsystemet och ökad internationell samverkan på området, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1916 av Patrick Reslow (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över lagstiftningen så att svenska medborgare som strider för IS ska kunna dömas för landsförräderi, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1979 av Per-Ingvar Johnsson och Eskil Erlandsson (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förslag snarast ska läggas fram till riksdagen om straffpåföljd för de som förbereder, finansierar och deltar i terroraktiviteter, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2129 av Julia Kronlid m.fl. (SD):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att Sverige på egen hand omedelbart bör ta eget ansvar, genom att snarast möjligen införa lagstiftning som förhindrar, eller i vart fall avskräcker eller försvårar, för svenska medborgare att resa till konfliktområdena i Syrien och Irak i syfte att strida för terroristorganisationer som Isis och al-Qaida och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2397 av Johan Hedin m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kriminalisera resor i syfte att strida med organisationer som terroristars av EU eller FN och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att motverka radikaliserings och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2639 av Robert Hannah och Birgitta Ohlsson (båda FP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda att i 22 kap. brottsbalken införa en ny bestämmelse som innebär att svenska medborgare som strider mot främmande makter som det svenska försvaret militärt stöttar ska dömas till landsförräderi och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2715 av Andreas Carlson m.fl. (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka det lokala förebyggande arbetet mot rekrytering och radikalisering och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta till vara den nationella samordnarens arbete och utveckla det förebyggande arbetet i kommunerna och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en kriminalisering av medverkan och deltagande i terrorstämplade organisationer och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om landsförräderi och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en förstärkt gränskontroll och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om signalspaning mot terrorresande och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Säkerhetspolisens resurser och verktyg och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om uteslutningsföreläggande och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bistå den internationella koalitionen i kampen mot IS och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om lärdomar från Norge för att kunna hantera och undanröja eventuella framtida attacker mot vårt samhälle och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av samarbete mellan försvar och polis för extrema situationer och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2827 av Kent Ekeröth och Adam Marttinen (båda SD):

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa reglerna för passhanteringen och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:3031 av Staffan Danielsson (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kriminalisera deltagande i och stödjande av terrororganisationer samt att se över straffskalan för dessa handlingar och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:3072 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M):

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om insatser för ökad kunskap och ett strukturerat förebyggande arbete mot radikaliserings och terrorism och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kriminalisera att någon reser, eller försöker resa, till ett annat land i syfte att utföra, planera, förbereda eller delta i terroristhandlingar eller att ge eller få terroristträning, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Säkerhetspolisen bör ges möjlighet till hemlig dataavläsning och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att i Sverige kunna utreda terroristbrott och krigsbrott som begåtts utomlands och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Nationella insatsstyrkans operativa förmåga att agera på flera platser samtidigt och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta regler för svenska pass och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Ekobrottsmyndigheten och Skatteverket ett särskilt uppdrag att utreda finansiering av terrorism och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör prioritera ett bättre och mer effektivt samarbete för att bekämpa terrorism inom Europeiska unionen och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:3125 av Björn Söder m.fl. (SD):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att internationell samverkan för att motverka terrorism ska stödjas och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att internationell samverkan för att motverka resor i syfte att delta i terrorism eller terrorträning ska stödjas och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Försvarmakten och ordningsmakten ska ges i uppdrag att genomföra det som krävs i form av samövning och samordning för att Försvarmakten ska kunna leverera snabbt och effektivt stöd till ordningsmakten vid ett storskaligt terrorangrep och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:3241 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta regler för svenska pass och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Försvarsutskottets yttrande

Förebygga, förhindra och försvåra – den svenska strategin mot terrorism

Till justitieutskottet

Justitieutskottet beslutade vid sitt sammanträde den 20 oktober att erbjuda bl.a. försvarsutskottet möjligheten att yttra sig över regeringens skrivelse 2014/15:146 Förebygga, förhindra och försvåra – den svenska strategin mot terrorism och de motioner som väckts med anledning av skrivelsen samt de motioner av relevans för ärendet som har kommit in under den allmänna motionstiden 2015 i de delar de berör utskottets beredningsområde.

Försvarsutskottet begränsar sitt yttrande till att gälla ämnena för nio motionsyrkanden som rör utskottets beredningsområde, dvs. signalspaning, myndighetssamverkan och militära insatser.

Utskottet välkomnar att regeringen har tagit fram en svensk strategi mot terrorism och avstyrker de aktuella motionsyrkandena med hänvisning till pågående arbeten. I övrigt har utskottet inget att anföra med anledning av regeringens skrivelse.

Utskottets överväganden

Skrivelsen

I sin skrivelse 2014/15:146 Förebygga, förhindra och försvåra – den svenska strategin mot terrorism anger regeringen att terrorism hotar internationell fred och säkerhet, nationell säkerhet och våra grundläggande fri- och rättigheter. Varje år begås åtskilliga terroristattentat i världen. De senaste åren har problematiken med utländska terroriststridande accelererat kraftigt och det finns i nuläget inga tecken på att den utvecklingen kommer att avta.

Regeringen har tagit fram en ny nationell strategi mot terrorism som ska vara utgångspunkten för Sveriges långsiktiga arbete på detta område, både nationellt och internationellt. Syftet är att skapa en tydlig struktur för det arbete som krävs för att motverka terroristbrottslighet. I strategin betonas vikten av samverkan och en tydlig uppföljning av det arbete som görs.

Målet för all terrorismbekämpning är att undvika att terroristattentat genomförs. Arbetet delas in i tre områden – förebygga, förhindra och försvåra. Ett särskilt fokus ligger på området förebygga. Åtgärderna på detta område syftar till att motverka radikaliserings och rekrytering till extremist- och terroristgrupper och att påverka individers avsikt att begå eller stödja terroristbrottslighet. På så sätt kan man minska basen för rekrytering till terrorism. Området förhindra handlar om att motverka och minska förmågan och möjligheterna att begå terroristattentat medan området försvåra handlar om att skapa och upprätthålla skydd för individer och minska samhällets sårbarhet för terroristattentat. Om ett terroristattentat ändå genomförs måste samhället också kunna hantera konsekvenserna av det.

En viktig utgångspunkt för regeringen är att grundläggande fri- och rättigheter och rättsstatens principer ska säkerställas vid alla insatser för att bekämpa terrorism.

Motionerna

Signalspaning

I motion 2015/16:249 föreslår Beatrice Ask m.fl. (M) att Säkerhetspolisen ska få tillgång till information från signalspaning under förundersökningar för att kunna säkra bevisning mot personer som gör sig skyldiga till terrorismrelaterad brottslighet (yrkande 2).

Kent Ekeröth och Adam Marttinen (båda SD) vill i motion 2015/16:254 tillkännage för regeringen att signalspaning vid förundersökningar ska tillåtas (yrkande 7).

Andreas Carlson m.fl. (KD) anför i motionerna 2015/16:255 (yrkande 5) och 2015/16:2715 (yrkande 6) att den signalspaning som sker via Försvarets radioanstalt (FRA) är ett viktigt redskap i Säkerhetspolisens underrättelsearbete i arbetet mot terrorism men att det borde möjliggöras att bedriva sådan

spaning samtidigt som en förundersökning pågår, något som inte är tillåtet i dag.

Myndighetssamverkan

I motion 2015/16:254 uttrycker Kent Ekeröth och Adam Marttinen (båda SD) att det bör vara regeringens uttryckliga ambition att FRA, Säkerhetspolisen och den militära underrättelse- och säkerhetstjänsten (MUST) har direktåtkomst till varandras databaser och personregister eller att en gemensam databas skapas (yrkande 8).

Björn Söder m.fl. (SD) föreslår i motion 2015/16:3125 att Försvarmakten och ordningsmakten ska ges i uppdrag att genomföra det som krävs i form av samövning och samordning för att Försvarmakten ska kunna leverera ett snabbt och effektivt stöd till ordningsmakten vid ett storskaligt terrorangrepp (yrkande 12).

Andreas Carlson m.fl. (KD) anför i motion 2015/16:2715 vikten av samarbete mellan förvaret och polisen i extrema situationer (yrkande 11).

Militära insatser

Andreas Carlson m.fl. (KD) framför i motionerna 2015/16:255 (yrkande 8) och 2015/16:2715 (yrkande 9) att det är viktigt att Sverige har anslutit sig till den internationella koalitionen mot IS och att Sverige nu deltar i en militär utbildningsinsats i norra Irak. Motionärerna menar dock att Sverige måste vara berett att kunna öka sitt stöd till koalitionen vid förfrågan, t.ex. med svenska Jas-plan.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar att regeringen har tagit fram en svensk strategi mot terrorism. Frågan är av central betydelse för utskottet som har beredningsansvaret för frågor som rör försvaret och samhällets krisberedskap.

I fråga om signalspaning vill utskottet återigen understryka, som i betänkande 2014/15:FöU5, att sådan spaning är ett viktigt verktyg inom försvarsunderrättelseverksamheten, men vill här också betona att signalspaning är ett viktigt instrument för att förebygga, förhindra och försvåra terrorism. Även i detta avseende är det viktigt att värna den personliga integriteten och en väl fungerande granskningsverksamhet.

Utskottet instämmer med regeringen när den i skrivelsen uttrycker att varje åtgärd ska stå i proportion till syftet med åtgärden, både när det handlar om ny generell reglering och tillämpningen av regleringen vid en specifik insats och att bekämpningen av terroristbrottslighet därför ibland kan innebära svåra avvägningar mellan olika intressen och målsättningar. Regeringens uttryckta intention är att de brottsbekämpande myndigheterna ska ges förutsättningar att, med hänsyn till skydd av den personliga integriteten och rättssäkerheten, upprätthålla sin förmåga att inhämta information. Detta är i linje med

utskottets syn. Med hänvisning till detta och till att regeringen uttrycker att strategin kommer att kompletteras med uppdrag och andra styrande åtgärder till myndigheter, samt att man kommer att göra regelbundna uppföljningar för att arbetet ska kunna justeras, anser utskottet att intentionen med motionerna 2015/16:249 (M) yrkande 2, 2015/16:254 (SD) yrkande 7, 2015/16:255 (KD) yrkande 5 och 2015/16:2715 (KD) yrkande 6 får anses tillgodosett. Motionerna avstyrks.

I fråga om myndighetssamverkan gav utskottet i betänkande 2014/15:FöU11 stöd till regeringens bedömning i propositionen Försvarspolitisk inriktning – Sveriges försvar 2016–2020 (prop. 2014/15:109) att Försvarsmakten ska bistå det övriga samhället och andra myndigheter vid behov. Detta stöd ska ges inom ramen för Försvarsmaktens befintliga förmåga och resurser och ska inte vara dimensionerande för Försvarsmakten avseende stöd vid allvarliga olyckor och fredstida krissituationer. Utskottet vidhåller detta.

Ett författningsmässigt stöd vad gäller samövningar för Försvarsmaktens stöd till civil verksamhet finns i 15 § förordningen (2002:375) om Försvarsmaktens stöd till civil verksamhet. Utskottet instämmer i regeringens intention i skrivelsen att Säkerhetspolisen, Polismyndigheten och Försvarsmakten ska genomföra övningar, utbildning och samövningar för att Försvarsmakten ska kunna stödja polisen vid ett terroristattentat och att berörda myndigheter bör utveckla en myndighetsgemensam beredskapsplanläggning för hanteringen av terroristattentat och genomföra nationella samverkansövningar. Med det anförda anser utskottet inte att det behövs något uttalande från riksdagen. Motionerna 2015/16:3125 (SD) yrkande 12 och 2015/16:2715 (KD) yrkande 11 avstyrks.

Utskottet vill överlag understryka vikten av myndighetssamverkan för att kunna lösa de uppgifter som olika myndigheter står inför, oavsett om det gäller samhällets krisberedskap, Försvarsmaktens behov eller specifikt vid terrorism. Utskottet instämmer i regeringens intention i skrivelsen att verka för att uppgiftsutbytet inom samarbetsorganet Nationellt centrum för terrorhotbedömning (NCT), där FRA, Säkerhetspolisen och MUST ingår, ska effektiviseras och att de brottsbekämpande myndigheterna ska ha möjlighet att utbyta information i den omfattning som behövs för en effektiv terrorismbekämpning. Intentionen i motion 2015/16:254 (SD) yrkande 8 kan därmed anses tillgodosett genom vad som anføres i skrivelsen, varför motionen avstyrks.

När det gäller militärt stöd för att bekämpa Isil gav det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet i betänkandet om svenskt deltagande i den militära utbildningsinsatsen i norra Irak (bet. 2014/15:UFöU4) uttryck för att det då inte var lämpligt att ta ställning till frågan om en eventuell förlängning av den svenska insatsen bortom 2015. Det sammansatta utskottet konstaterade att ett sådant ställningstagande måste avvakta bl.a. en analys av de erfarenheter som gjorts under insatsen.

Regeringen har aviserat en proposition i november om Sveriges bidrag till koalitionen militära utbildningsinsats i Irak under 2016. Försvarsutskottet anser att frågan inte bör föregripas genom att riksdagen uttalar sig i frågan. Motionerna 2015/16:255 (KD) yrkande 8 och 2015/16:2715 (KD) yrkande 9 avstyrks.

I övrigt har utskottet inget att anföra med anledning av regeringens skrivelse.

Stockholm den 22 oktober 2015

På försvarsutskottets vägnar

Allan Widman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Allan Widman (FP), Åsa Lindestam (S), Peter Jeppsson (S), Lena Asplund (M), Alexandra Völker (S), Mikael Jansson (SD), Jan R Andersson (M), Kent Härstedt (S), Daniel Bäckström (C), Jakob Dalunde (MP), Lotta Olsson (M), Paula Holmqvist (S), Roger Richtoff (SD), Stig Henriksson (V), Mikael Oscarsson (KD), Mattias Ottosson (S) och Dag Klackenberglund (M).

1. Skrivelsen (SD)

Mikael Jansson (SD) och Roger Richtoff (SD) anför:

Angående signalspaning anser vi att det är tydligt att regeringen inser att det är viktigt att information om terroristmisstänkta inte blir inlåst i en myndighet utan att sådan information kan delas. Däremot är regeringen otydlig, anser vi, om hur informationen ska delas i praktiken. Säkerhetsläget i vår omvärld, men även hemma i Sverige har försämrats. Det faktum att vi har minst 300 IS-terrorister i Sverige, och enligt Säkerhetspolisens bedömning minst 1 500 krigsförbrytare, gör att villkoren för signalspaning i tråd bör ses över. Det bör utredas om signalspaning i tråd även kan tillåtas när det gäller svenska förhållanden. Många terrorister har ju svenskt medborgarskap.

Med det anförda anser vi att utskottet bör tillstyrka motionerna 2015/16:254 (SD) yrkande 7, 2015/16:249 (M) yrkande 2, 2015/16:255 (KD) yrkande 5 och 2015/16:2715 (KD) yrkande 6.

2. Skrivelsen (KD)

Mikael Oscarsson (KD) anför:

I dag är signalspaning via FRA ett viktigt redskap i Säkerhetspolisens underrättelsearbete gällande arbetet mot terrorism. Det handlar om avlyssning av data- och teletrafik för att få information. Men denna signalspaning får inte ske samtidigt som en förundersökning pågår. Med ny lagstiftning på plats som skärper kriminaliseringen, kommer Säkerhetspolisen upprätta förundersökningar mot misstänkta individer i utlandet. Jag anser att det är olyckligt om skärpt lagstiftning skulle leda till att Säpo inte längre kan bedriva underrättelseverksamhet. Det är också viktigt att bevis kan säkras så att personer kan lagföras för de brott som begåtts och att vi får fällande domar. Jag anser att riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i motionerna 2015/16:255 (KD) yrkande 5 och 2015/16:2715 (KD) yrkande 6 om signalspaning mot terrorresande och tillkännage detta för regeringen.

Efter terrorattentaten i Oslo och på Utøya har ändringar gjorts i den norska polislagen som rör polisens rätt till bistånd från försvaret och om närpolis. Ändringar har även gjorts i brand- och explosionskyddslagen, tullagen och strafflagen beträffande material som kan användas för sprängämnen samt förberedelse till terrorbrott. Jag hoppas förstås att Sverige ska förskonas från så makabra terrordåd som de i Norge, men vi bör dra lärdomar av den norska erfarenheten. Det är av stor vikt att vi har rätt beredskap för att kunna hantera och undanröja eventuella framtida attacker mot vårt samhälle. En viktig aspekt i detta är att se till att polis och militär har ett gott samarbete i extrema situationer. Jag anser att riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i

motion 2015/16:2715 (KD) yrkande 11 om vikten av samarbete mellan försvaret och polisen i extrema situationer och tillkännage detta för regeringen.

Kampen mot den islamistiska terrorn är gränslös och måste föras tillsammans med andra länder i vår omvärld. Regeringen belyser i strategin samarbete inom FN, Europarådet och EU. Det är viktigt att Sverige har anslutit sig till den internationella koalitionen mot IS och att vi nu deltar i en militär utbildningsinsats i norra Irak. Vi måste dock vara beredda att kunna öka vårt deltagande, för att bekämpa en av orsakerna till att människor i dag tvingas fly. Vid förfrågan ska vi vara beredda att kunna bistå den internationella koalitionen, exempelvis med svenska Jas-plan, i kampen mot IS. Jag anser att riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i motionerna 2015/16:255 (KD) yrkande 8 och 2015/16:2715 (KD) yrkande 9 om att bistå den internationella alliansen i kampen mot IS, och tillkännage detta för regeringen.

Särskilda yttranden

1. Skrivelsen (M)

Lena Asplund (M), Jan R Andersson (M), Lotta Olsson (M) och Dag Klackenborg (M) anför:

Arbetet med att motverka terrorism är en viktig fråga som ytterst handlar om att värna vårt demokratiska samhälle och de värderingar som det vilar på. Därför behövs det en effektiv strategi som tar ett helhetsgrepp på problemet med terrorism. Vi moderater vill peka på betydelsen av konkreta åtgärder, såväl förebyggande som repressiva sådana. Vi vill särskilt understryka att brottsbekämpande myndigheters förmåga och kapacitet att förhindra terroristbrott behöver utvecklas, vilket i sin tur leder till ett behov av skarpa lagstiftningsförslag.

Vi förutsätter att regeringen i enlighet med vad som sägs i utskottets ställningstagande kommer att komplettera strategin mot terrorism genom att analysera för- och nackdelar med att ge t.ex. Säkerhetspolisen nya verktyg att upptäcka och utreda terroristbrott.

2. Skrivelsen (V)

Stig Henriksson (V) anför:

Jag anser att Sverige är ett för litet land för att inte samordna och koordinera sina resurser. Vänsterpartiet vill ge Försvarmakten ett tydligt uppdrag att bistå samhället vid nationella kriser och katastrofer. I dag ska försvarets stöd till samhället och andra myndigheter vid behov ske ”inom ramen för Försvarmaktens befintliga förmåga och resurser” och ”stödet till samhället vid allvarliga olyckor och fredstida krissituationer ska inte vara dimensionerande för Försvarmakten”. Branden i Västmanland hade kunnat släckas tidigare om det hade varit Försvarmaktens uppgift att hålla viss beredskap för att stödja samhället med brandbekämpning. Så var inte fallet, och enligt den försvarspolitiska inriktning som riksdagen beslutade om under 2015 (prop. 2014/15:109, bet. 2014/15:FöU11, skr. 2014/15:251) ändras inte uppdraget. Det finns skäl att uppdra åt Försvarmakten att planera och dimensionera för att också kunna bistå det civila samhället vid nationella kriser och katastrofer.

Jag anser vidare att det i huvudsak finns två skäl till att undvika att blanda samman polisiära uppgifter med militära, dels principiella skäl, dels praktiska skäl. För Sveriges del blev händelserna i Ådalen 1931 avgörande för vilken väg Sverige kom att ta för att förhindra historien att upprepa sig. Detta är viktigt att hålla fast vid. En poliskår som tenderar att gå mot en militarisering riskerar att öka på polariseringen med risk för en ökad våldsspiral och minskad förankring hos medborgarna. Rent praktiskt finns det en hel del frågor kvar att lösa. Man kan ifrågasätta hur realistiskt det är att en soldat genom två veckors

utbildning ska kunna tillgodogöra sig en polis befogenhet. En polis befogenhet, som bl.a. innebär laglig rätt att avlägsna eller omhänderta personer, och i vissa fall även använda våld. Med andra ord kan en polis göra ingripanden baserade på polislagen, rättegångsbalken och annan lagstiftning som för den enskilde innebär en begränsning av de grundläggande fri- och rättigheterna som de anges i regeringsformen. Det anförda innebär att det finns skäl att utreda frågan.

BILAGA 3

Utrikesutskottets yttrande

Förebygga, förhindra och försvåra — den svenska strategin mot terrorism

Till justitieutskottet

Justitieutskottet beslutade den 20 oktober 2015 att ge utrikesutskottet tillfälle att yttra sig över regeringens skrivelse 2014/15:146 Förebygga, förhindra och försvåra – den svenska strategin mot terrorism och de motioner som behandlas i ärendet i de delar som berör utskottets beredningsområde.

Utrikesutskottet har beslutat att yttra sig över skrivelsen i de delar som rör utrikesutskottets beredningsområde samt över motionerna 2015/16:190 (FP) yrkande 7, 2015/16:249 (M) yrkande 5, 2015/16:255 (KD) yrkande 8, 2015/16:2715 (KD) yrkande 9, 2015/16:3072 (M) yrkande 23 och 2015/16:3125 (SD) yrkandena 10 och 11.

Utskottet anser inte att något initiativ är nödvändigt med anledning av motionsyrkandena. Yrkandena bör därför avstrykas.

I yttrandet finns fyra avvikande meningar (M, SD, FP, KD).

Utskottets överväganden

Skrivelsen

I skrivelsen konstaterar regeringen att terrorism hotar internationell fred och säkerhet, nationell säkerhet och grundläggande fri- och rättigheter. Vidare noteras att problematiken med utländska terroriststridande har accelererat kraftigt och att det i nuläget inte finns några tecken på att den utvecklingen kommer att avta.

Den nya nationella strategin mot terrorism ska vara utgångspunkten för Sveriges långsiktiga arbete på området, både nationellt och internationellt. Syftet med strategin är att skapa en tydlig struktur för det arbete som krävs för att motverka terroristbrottslighet. I strategin betonas vikten av samverkan och en tydlig uppföljning av det arbete som görs.

Det anges i skrivelsen att målet för all terrorismbekämpning är att undvika att terroristattentat genomförs. Det framförs att arbetet delas in i tre områden: Förebygga, Förhindra och Försvåra. Ett särskilt fokus ligger på området Förebygga. Åtgärderna på detta område syftar till att motverka radikalisering och rekrytering till extremist- och terroristgrupper och att påverka individers avsikt att begå eller stödja terroristbrottslighet. Området Förhindra handlar om att motverka och minska förmågan och möjligheten att begå terroristattentat medan området Försvåra handlar om att skapa och upprätthålla skydd för individer och minska samhällets sårbarhet för terroristattentat. Om ett terroristattentat ändå genomförs framhålls att samhället ska kunna hantera konsekvenserna av det.

Det understryks att en viktig utgångspunkt för regeringen är att grundläggande fri- och rättigheter och rättsstatens principer ska säkerställas vid alla insatser för att bekämpa terrorism.

Frågor som faller under utrikesutskottets beredningsområde återfinns i skrivelsen i kapitel 4 Internationellt arbete. I detta kapitel konstateras bl.a. att terrorism är gränsöverskridande, och att det internationella arbetet mot terrorism har intensifierats över tid. Det slås fast att området Förebygga ska stå i fokus även för Sveriges internationella arbete mot terrorism. När det gäller området Förhindra framhålls samarbetet mellan brottsbekämpande myndigheter över nationsgränserna och stärkt internationell samverkan. När det gäller området Försvåra betonas att standarder för att upprätthålla skydd för individer och minska samhällets sårbarhet ska vara likvärdiga i EU:s medlemsstater. Vikten av samverkan över nationsgränserna lyfts även fram när det gäller att hantera konsekvenserna av terroristattentat.

Motionerna

Folkpartiet framhåller i kommittémotion 2015/16:190 av Roger Haddad m.fl. yrkande 7 bl.a. att det är av största vikt att Sverige deltar aktivt för att stärka det europeiska samarbetet för att förebygga, förhindra och lagföra terrorism.

Moderaterna anför i kommittémotion 2015/16:249 av Beatrice Ask m.fl. yrkande 5 och i partimotion 2015/16:3072 av Anna Kinberg Batra m.fl. yrkande 23 att Sverige inom EU bör prioritera ett bättre och mer effektivt samarbete för att bekämpa terrorism.

Kristdemokraterna betonar i kommittémotion 2015/16:255 av Andreas Carlson m.fl. yrkande 8 att den internationella alliansen i kampen mot Islamiska Staten (IS) måste bistås. Detta budskap framhålls även i Kristdemokraternas kommittémotion 2015/16:2715 av Andreas Carlson m.fl. yrkande 9.

Sverigedemokraterna betonar i kommittémotion 2015/16:3125 av Björn Söder m.fl. yrkandena 10 och 11 dels att internationell samverkan för att motverka terrorism måste stödjas, dels att internationell samverkan för att motverka resor i syfte att delta i terrorism eller terrorträning måste stödjas.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar inledningsvis att regeringens utgångspunkt i allt arbete mot terrorism är att aktivt främja och värna folkrätten, inklusive de mänskliga rättigheterna, och efterlevnaden av rättsstatens principer. Utskottet instämmer vidare i vikten av att det finns ett jämställdhetsperspektiv i det internationella arbetet med att motverka terrorism.

Utskottet stöder regeringens inställning att det förebyggande arbetet ska stå i fokus för Sveriges internationella arbete mot terrorism. Utskottet understryker att demokrati och god samhällsstyrning är viktiga komponenter för att skapa stabila samhällen och därmed undvika konflikter som är en grogrund för terrorism. Utskottet betonar att internationella organisationer som FN, EU, OSSE och Europarådet är viktiga för att främja fred, säkerhet och utveckling och därmed för att förebygga terrorism.

Utskottet betonar vidare vikten av effektiva mekanismer för att förhindra att terrorister får tillgång till massförstörelsevapen och välkomnar regeringens ambition att även i fortsättningen vara engagerad i befintliga internationella initiativ för att förhindra att terrorister får tillgång till denna typ av vapen.

Med anledning av motionerna 2015/16:190 yrkande 7, 2015/16:249 yrkande 5 och 2015/16:3072 yrkande 23 vill utskottet anföra följande.

Utskottet understryker att ett samarbete inom ramen för EU är av central vikt för att motverka terrorism. Utskottet välkomnar att EU:s utrikesråd antog rådsslutsatser om motverkandet av terrorism i februari 2015. Rådsslutsatserna fokuserar på terrorismbekämpning inom ramen för unionens externa dimension och betonar åtgärder för att motverka radikaliserings, vikten av att hindra rekrytering, materielanskaffning till och finansiering av terrorister och terroristorganisationer samt det angelägna i att hantera terrorismens

underliggande orsaker såsom konflikter och fattigdom m.m. EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik ska enligt rådsslutsatserna genomsyras av arbetet med att bekämpa terrorism.

I skrivelsen framgår att regeringen ska verka för att EU fortsätter arbetet med att förebygga terrorism utanför unionens gränser. Utskottet kan i detta sammanhang konstatera att Sverige under 2014 aktivt deltagit i utarbetandet av dels en reviderad EU-strategi för att bekämpa radikaliserings och rekrytering till terrorism, dels en EU-strategi för kampen mot terrorism i Syrien och i Irak med särskilt fokus på utländska terroriststridande.

Utskottet framhåller att samarbetet inom ramen för Europol är viktigt för att bekämpa terrorism. Utskottet välkomnar att Europol har påbörjat arbetet med att samla sina olika kompetenser i arbetet mot terrorism till en avdelning (EU Terrorism Centre) för att ytterligare stödja medlemsstaterna på detta område.

Utskottet noterar att regeringen inom EU avser verka för att få till stånd ett rättssäkert regelverk som möjliggör frysningsåtgärder på EU-nivå också mot EU-interna individer och enheter med kopplingar till terrorism samt ser över möjligheten att genomföra ett nationellt system för frysningsåtgärder i avvaktan på eller som ett komplement till EU:s system. Utskottet konstaterar att detta är viktigt eftersom både FN och Financial Action Task Force (FATF) har uttryckt kritik mot Sverige när det gäller åtgärder mot finansiering av terrorism. Utskottet konstaterar också att regeringen enligt skrivelsen ska verka för att EU:s medlemsstater ska kunna utföra nödvändiga sökningar i t.ex. Schengens informationssystem och nationella spanings- och efterlysningsregister för att kontrollera om en person utgör ett hot mot den allmänna ordningen och den inre säkerheten. Utskottet konstaterar slutligen att regeringen ska verka för en hög standard inom EU när det gäller avaktiverade vapen och att även avaktiverade vapen blir föremål för noggranna kontroller.

Mot bakgrund av det anförda anser inte utskottet att något initiativ är nödvändigt med anledning av motionsyrkandena. Yrkandena bör därför avstyrkas av justitieutskottet.

Med anledning av motion 2015/16:3125 yrkandena 10 och 11 vill utskottet anföra följande.

Utskottet kan konstatera att det i skrivelsen understryks att terrorism är gränsöverskridande och därför inte kan bekämpas isolerat i en stat, och att det i kapitel fyra i skrivelsen framhålls att det är angeläget att på olika sätt verka för att genom internationell samverkan förebygga, förhindra och försvåra terrorism.

Utskottet ser med oro på att problematiken med utländska terroriststridande har ökat, och att det i nuläget inte finns några tecken på att den utvecklingen kommer att avta. När det gäller internationell samverkan för att motverka resor i syfte att delta i terrorism eller terrorträning upprepar utskottet vad det konstaterat ovan om att Sverige under 2014 aktivt deltagit i utarbetandet av dels en reviderad EU-strategi för att bekämpa radikaliserings och rekrytering till terrorism, dels en EU-strategi för kampen mot terrorism i Syrien och i Irak

med särskilt fokus på utländska terroriststridande. Vidare välkomnar utskottet att Sverige tillsammans med 16 andra stater och EU den 22 oktober 2015 undertecknade ett tilläggsprotokoll till Europarådets konvention för att förhindra terrorism. Tilläggsprotokollet syftar till att hantera problemet med utländska terroriststridande genom att kriminalisera ett medvetet deltagande i en terroristgrupp, mottagande av terroristutbildning, utlandsresor i terrorismsyfte samt finansiering och organisering av dylika resor. Utskottet konstaterar att tilläggsprotokollet syftar till att svara mot de krav som ställs i FN:s säkerhetsrådsresolution 2178 (2014), som är folkrättsligt bindande, om att det ska vara kriminaliserat att resa eller försöka resa utomlands i syfte att utföra, planera, förbereda eller delta i terroristhandlingar, eller för att ge eller få terroristträning. Utskottet noterar att tilläggsprotokollet träder i kraft när det har ratificerats av sex statsparter till Europarådets konvention för att bekämpa terrorism.

Mot bakgrund av det anförda anser inte utskottet att något initiativ är nödvändigt med anledning av motionsyrkandena. Yrkandena bör därför avstyrkas av justitieutskottet.

Med anledning av motion 2015/16:255 yrkande 8 och motion 2015/16:2715 yrkande 9 vill utskottet anföra följande.

Utskottet står bakom att Sverige ingår i den breda internationella koalitionen mot Isil som bildades 2014. Utskottet erinrar om att riksdagen våren 2015 beslutade att en väpnad styrka bestående av högst 120 personer skulle ställas till förfogande under 2015 för att på irakisk inbjudan delta i den militära utbildningsinsats som genomförs av koalitionen i Irak (prop. 2014/15:104, bet. 2014/15:UFöU4). Utskottet noterar i sammanhanget budskapet från Utrikesdepartementet, Försvarsdepartementet och Försvarsmakten, i samband med en föredragning för utskottet den 24 september 2015, om att den svenska militära utbildningsinsatsen är fullt operativ och att genomförandet fortskrider enligt plan. Utskottet konstaterar att regeringen den 5 november 2015 överlämnade en ny proposition till riksdagen om stöd till den internationella koalitionen militära utbildningsinsats.

I övrigt vill utskottet i detta sammanhang framhålla att EU:s utrikesministrar i mars 2015 antog rådsslutsatser om en regional EU-strategi om Syrien, Irak och hotet från Isil. Strategin lyfter fram diplomati och stöd till politiska reformer, socio-ekonomisk utveckling och försoning som viktiga faktorer i att verka för fred och säkerhet i Syrien och Irak samt för att bekämpa Isil. Utskottet är av uppfattningen att inriktningen på EU:s strategi kompletterar de militära insatser som sker inom ramen för den internationella koalitionen.

Mot bakgrund av det anförda anser inte utskottet att något initiativ är nödvändigt med anledning av motionsyrkandena. Yrkandena bör därför avstyrkas av justitieutskottet.

I övrigt har utskottet inte något att anföra med anledning av regeringens skrivelse.

Stockholm den 12 november 2015

På utrikesutskottets vägnar

Sofia Arkelsten

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Sofia Arkelsten (M), Julia Kronlid (SD), Margareta Cederfelt (M), Pyy Niemi (S), Kerstin Lundgren (C), Valter Mutz (MP), Krister Örnfjäder (S), Birgitta Ohlsson (FP), Hans Linde (V), Maria Andersson Willner (S), Serkan Köse (S), Sotiris Delis (M), Anders Österberg (S), Jeff Ahl (SD), Robert Halef (KD) och Jamal Mouneimne (S).

Avvikande meningar

1. Skrivelsen (M)

Sofia Arkelsten (M), Margareta Cederfelt (M) och Sotiris Delis (M) anför:

Internationella samarbeten mot terrorism måste ha hög prioritet. I strategin skriver regeringen att det förebyggande arbetet ska vara i fokus för Sveriges internationella arbete mot terrorism och att det arbetet ska ske inom ramen för FN. Vi menar att fokus borde vara att säkerställa ett bra och fungerande samarbete inom EU. Arbetet på EU-nivå när det gäller frågor om radikaliserings och deltagande i terroristverksamhet behöver fördjupas. Samarbetet inom Europol, som inrättats för att förbättra polissamverkan mellan EU:s medlemsländer i syfte att bekämpa bl.a. terrorism, bör förbättras. Sverige behöver också skapa och utveckla kontakter med transitländer och andra nyckelländer när det gäller resande till oroshärdar.

Med det anförda anser vi att utskottet bör tillstyrka motionerna 2015/16:249 yrkande 5 och 2015/16:3072 yrkande 23.

2. Skrivelsen (SD)

Julia Kronlid (SD) och Jeff Ahl (SD) anför:

Flera terroristattacker har genomförts på olika håll i Europa. Allt fler individer väljer att stödja terrorism genom aktiviteter i eller utanför Europa. För att effektivt bemöta hotet från terrorismen krävs internationell samverkan. Detta är viktigt ur flera perspektiv. Det handlar bl.a. om att värna säkerheten i Europa och förhindra ytterligare radikaliserings och risk för nya terrorbrott, och att undvika att ytterligare destabilisera regioner som är särskilt hårt drabbade, såsom Syrien och Irak.

Vi välkomnar de initiativ som tagits av bl.a. EU och Europarådet för att motverka rekryteringen av s.k. utländska terroriststridande, men vi anser att åtgärderna är klart otillräckliga. Med tanke på att den fria rörligheten inom EU försvårar möjligheten att stoppa terrorister vill vi framhålla vikten av såväl politisk som polisiär samverkan mellan länder. På sikt vill vi också se ett återupprättande av effektiva gränskontroller. Det är vidare viktigt att varje land tar sitt ansvar och genomför nödvändiga lagändringar för att stoppa terrorism och terrorresor.

Vi välkomnar att FN genom olika instrument engagerar sig i kampen mot terrorismen. Exempelvis konventionen om motverkande av bombattacker från 1997 och resolutionen om stävande av terrorresor från 2014 är viktiga dokument som alla stater bör ratificera och följa. Vi ser med oro på att det i dagsläget är tveksamt om Sveriges lagstiftning lever upp till vad det internationella samfundet efterfrågar. Vi kommer därför att arbeta för en

modern och effektiv antiterrorpolicy i linje med FN:s resolutioner samt internationella avtal.

Med det anförda anser vi att utskottet bör tillstyrka motion 2015/16:3125 yrkandena 10 och 11.

3. Skrivelsen (FP)

Birgitta Ohlsson (FP) anför:

Det är av största vikt att Sverige deltar aktivt för att stärka det europeiska samarbetet för att förebygga, förhindra och lagföra terrorism. Detta handlar både om att bygga ut de institutionella strukturerna för EU:s polisiära samarbete och åklagarsamarbete mot grov och gränsöverskridande brottslighet, och om att på nationell nivå dra lärdom av goda exempel från andra länder. Detta gäller både det förebyggande arbetet, där det är viktigt att lära av framgångsrika arbeten för att lokalt motverka radikaliserings och värvning till våldsbejakande rörelser, och underrättelse- och lagföringsverksamheten. I detta arbete har Europol en viktig roll. Ett av de projekt som Europol nyligen har sjösatt handlar om att motverka värvning till eller uppvigling till stöd för terroristverksamhet via sociala medier. Genom vår avgift till Europol bidrar Sverige till att finansiera detta projekt, men det är viktigt att också operativt delta i satsningen mot bakgrund av de problem Sverige har med resande radikaliserade ungdomar och vikten av att aktivt bidra i arbetet mot terrorism. Även inom ramen för det starka svenska grundlagsskyddet för yttrandefriheten – som inte ska rubbas – torde det finnas goda möjligheter att delta operativt i europeiska insatser för att kartlägga och motverka terrororganisationers rekrytering via nätet.

Med det anförda anser jag att utskottet bör tillstyrka motion 2015/16:190 yrkande 7.

4. Skrivelsen (KD)

Robert Halef (KD) anför:

Kampen mot den islamistiska terrorn är gränslös och måste föras tillsammans med andra länder i vår omvärld. Regeringen belyser i strategin samarbete inom FN, Europarådet och EU. Det är viktigt att Sverige har anslutit sig till den internationella koalitionen mot Islamiska Staten (IS) och att vi nu deltar i en militär utbildningsinsats i norra Irak. Vi måste dock vara beredda att kunna öka vårt deltagande för att bekämpa en av orsakerna till att människor i dag tvingas fly. Vid förfrågan ska vi vara beredda att kunna bistå den internationella koalitionen, exempelvis med svenska JAS-plan, i kampen mot IS.

Med det anförda anser jag att riksdagen bör tillstyrka motionerna 2015/16:255 (KD) yrkande 8 och 2015/16:2715 (KD) yrkande 9.